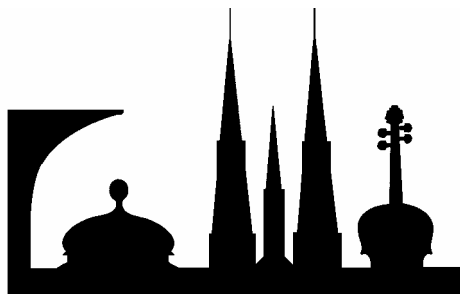

Under oändliga lovsånger sannerligen med rinnande tårar

Sångerna vid den heliga Katarina av Vadstenas translation

Anne Reese

C-uppsats 2006
Institutionen för musikvetenskap
Uppsala universitet

Under oändliga lovsånger sannerligen med rinnande tårar

Sångerna vid den heliga Katarinas translation

Anne Reese

Institutionen för musikvetenskap
Uppsala universitet
C-uppsats ht 2005
Handledare: Ann-Marie Nilsson
och Lars Berglund

Abstract

Anne Reese: *Under oändliga lovsånger sannerligen med rinnande tårar – sångerna vid den heliga Katarinas translation*. Uppsala universitet: Institutionen för musikvetenskap, uppsats för 60 p. 2005.

The aim of this essay is to contribute to the knowledge about one of Sweden's greatest religious events during the late Middle Ages, the translation of Catherine of Sweden. By collecting and examining the chants used at Catherine's translation it is possible to see what kinds of music was used at this occasion and also to determine some thing about how and why these chants were chosen

By using manuscripts containing the chants which are close to the occasion in time and place, the melodies and texts are presented in the versions most likely to have been those used in the translation. The results are presented in transcripts of the melodies and texts of the chants and also a discussion about why these songs were chosen. I have determined four different categories of chants: 1) The "regular" chants that were often used at greater religious feasts, 2) "chants of or for the saints", 3) chants with special connection to Catherine and 4) chants for the day of Petrus ad vincula. The religious aspects of the chosen chants are also discussed.

Förord

När jag skulle välja ämne till min C-uppsats gick jag in för tanken att jag skulle passa på att välja ett område som jag inte hade hållit på speciellt mycket med, i syfte att få lära mig något helt nytt. Efter att ha läst ett år på teologiska institutionen i Uppsala, där jag läst religionsvetenskap A och Kyrko- och missionsstudier B, låg det nära till hands att skriva om någon typ av liturgisk musik. Jag slog upp *Svensk Musik* av Arne Aulin och Herbert Connor och hittade en artikel om musiken kring den heliga Birgitta. I slutet av den artikeln stod ett avsnitt om den heliga Katarinas translationsfest, något som fångade mitt intresse och på den vägen var det.

Jag hade nu ett bra uppsatsämne, inom ett område jag i stort sett inte visste någonting om. Efter att ha pratat genom ämnesvalet med min handledare Lars Berglund fick jag av honom hjälp att komma i kontakt med Ann-Marie Nilsson, som är expert inom detta område. Det var inte bara ämnet som så var nytt för mig utan även de språk som kom att bli centrala under arbetets gång – latin och tyska. Eftersom alla sångtexterna var skrivna på latin och jag först samma termin som jag började med uppsatsen börjat läsa latin utgjorde detta ett smärre problem. Som tur var kunde jag även få hjälp med detta av Ann-Marie, som hjälpt mig med översättningar till de flesta av sångerna.

Jag vill tacka Ann-Marie Nilsson för all hjälp jag fått, under arbetets gång för utan hennes hjälp hade jag inte kunnat göra detta.

Jag vill också tacka Lars Berglund för handledning och hjälp med att hitta sakkunniga inom olika områden, Monica Hedlund för hjälp med översättning av Katarinaskvensen och Anders Ekenberg för hjälp att reda ut sångernas användning och betydelse.

Till sist vill jag tacka mina kurskamrater: Daniel, Håkan, Jan och Tobias som kommit med värdefulla kommentarer under arbetets gång samt min sambo Niklas som alltid ger uppmuntran och stöd.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	9
1.1 INLEDNING	9
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	10
1.3 TIDIGARE FORSKNING	10
1.4 KÄLLOR	11
1.5 METOD	12
1.6 DISPOSITION	12
1.7 NAMN	13
2 VARFÖR VADSTENA OCH VARFÖR KATARINA?	14
2.1 VARFÖR VADSTENA?	14
2.2 VARFÖR KATARINA?	15
2.3 VÄGEN FRAM TILL KATARINAS SALIGFÖRKLARING	17
3 TRANSLATIONSFESTEN FÖR DEN HELIGA KATARINA	19
3.3 HUR GICK TRANSLATIONSFESTEN TILL?	20
3.3.1 <i>Dagarna före festen</i>	20
3.3.2 <i>Petri kedjors afton</i>	21
3.3.3 <i>Petri kedjors dag</i>	22
4 SÅNGERNA UNDER TRANSLATIONEN	28
4.1 LITURGISKA BÖCKER OCH SÅNGGENRER	28
4.1.1 <i>De liturgiska böckerna</i>	28
4.1.2 <i>Antifonen</i>	28
4.1.3 <i>Responsorium</i>	29
4.1.4 <i>Hymner</i>	29
4.1.5 <i>Sekvens</i>	30
4.2 SÅNGERNA SOM FRAMFÖRDES VID TRANSLATIONEN	31
4.2.1 <i>Veni Sancte Spiritus och Veni Creator Spiritus</i>	31
4.2.2 <i>Regnum mundi och Concede nobis</i>	39
4.2.3 <i>Recensemus in hac die</i>	42
4.2.4 <i>Petre amas me (Petri amarini)</i>	46
4.2.5 <i>Te Deum laudamus</i>	48
5 AVSLUTANDE DISKUSSION	49
6 KÄLLOR OCH LITTERATUR	53
<i>Musikalier i handskrift</i>	53
<i>Tryckt material</i>	53
BILAGOR	55
BILAGA 1	55
BILAGA 2	65
BILAGA 3	75

1 Inledning

1.1 Inledning

Det var sensommar i Vadstena 1489. Vid klostret arbetade alla hårdare än någonsin. Alla bänkar, stolar och kistor bars ut ur den stora klosterkyrkan och golvet sopades noggrant. Inne i kyrkan höll man också på att göra extra fint genom att sätta upp vackra bilder, många fler vaxljus än vanligt och en stor vit ljuskrona, lik den krona systrarna hade på sina huvuden. I kronan satt 63 lampor med bleckplåtar. Fem av dessa var rödmålade och symboliserade Jesus fem sår.

Utanför kyrkan myllrade staden av liv och man kan tänka sig att alla de människor som samlats var spända på de förestående festligheterna.

Till aftonen för Petri kedjors dag, den 31 juli, började de högt ärade gästerna anlända till staden. Bland gästerna var ärkebiskopen, biskoparna från Linköping, Västerås, Växjö, de främsta välborna riddarna och frälsemännen i riket och till och med självaste Sten Sture, rikets företrädare. Alla hade stora följen och många hästar med sig. När de kom till klostret välkomnades de av abbedissan och generalkonfessorn. De främsta gästerna inhystes i det härbärge abbedissan låtit iordningställa för dem. Detta skulle bli den främsta av alla kyrkofester som någonsin hållits vid klostret. Alla hade samlats för att hylla en dotter, en änka, en jungfru, en kvinna – Katarina Ulfsdotter.

Under dagen för Petri kedjors fest hölls kyrkofesten. Dess centrala handling var en procession och själva translationen vilken skedde då man flyttade Katarinas ben från hennes grav till ett relikskrin. Alla som var närvarande när graven öppnades grät av lycka. Ritualen ackompanjerades av vackra sånger vilka sjöngs av biskoparna, klerkerna, bröderna och av systrarna. När ärkebiskopen tagit fram kistan och öppnat den tog han upp huvudskålen och lät alla biskoparna, de välborna riddarna och riksrådet kyssa den. Medan benen flyttades över från kistan till relikskrinen sjöngs responsorierna *Regnum mundi* och *Concede nobis*. Efter de sångerna, medan ärkebiskopen fortfarande flyttade ben började systrarna sjunga Katarinas egen sekvens *Recensemus in hac die*.

Efter translationen fortsatte firandet i flera dagar då det ständigt predikades på kyrkogården och hölls mässor av biskoparna i kyrkan. Detta var sannerligen en ståtlig fest, en fest att minnas.

Det var något alldeles speciellt, som dessa människor fick vara med om en sensommardag i Vadstena för mer än 500 år sedan. Men varför var denna dag så speciell?

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att öka kunskapen kring en av Sveriges största religiösa händelser under senmedeltiden, den heliga Katarinas translation. Jag vill genom att samla och gå igenom sångerna vid den heliga Katarinas translationsfest ge en inblick i vilken musik man använde vid detta tillfälle samt försöka ge en förklaring till hur och av vilken anledning man kan ha valt dessa sånger. Genom att undersöka var sångerna användes i andra sammanhang vill jag också ge ytterligare insyn i de olika sångernas funktion och också genom detta urskönja vilka anledningar som kan ligga till grund för urvalet.

1.3 Tidigare forskning

De senaste åren har det kommit ut mycket forskning och litteratur kring den heliga Birgitta, då 700-årsjubiléet av hennes födelse firats 2003. Man kan dock inte säga att det skrivits lika flitigt om hennes dotter, Katarina. Det finns nyutgåvor av Katarinas levnadsberättelse (från början skriven av Ulf Birgersson) och hon nämns ofta i texter som handlar om hennes mor. 2004 utgavs en samling texter som bevarats från den heliga Katarinas translation.¹ Bland dessa texter återfinns en mycket utförlig beskrivning av translationsfesten skriven av Nils Ragvaldsson. Texterna är utgivna, översatta och kommenterade av Birgitta Fritz och Lars Elfving. I denna bok kommenteras musiken kort men eftersom syftet med framställningen är att ge ut texten har kommentarerna till musiken blivit mycket kortfattade, mest i fotnotsform.

I Arne Aulin och Herbert Connors *Svensk musik*², finns ett kort avsnitt som behandlar Katarinas translation. Här nämns också Nils Ragvaldssons och hans berättelse om translationsfesten. Även i *Musiken i Sverige 1* av bland andra Ann-Marie Nilsson³ finns ett avsnitt som behandlar musiken vid Vadstena kloster och även där finns ett kort avsnitt om Ragvaldssons redogörelse för translationsfesten.

Forskningen kring liturgisk musik och gregoriansk sång har pågått mycket länge och det finns ett stort utbud. De främsta verken som samlar och presenterar de olika liturgiska genrerna i handboksform är Hileys *Western plainchant*⁴ och Apels *Gregorian chant*⁵. Forskning kring enskilda liturgiska genrer har bland annat gjorts av Carl-Allan Moberg som i

---

¹ Birgitta Fritz och Lars Elfving, *Den stora kyrkfesten för sankta Katarina år 1489 : Samtliga texter med översättning och kommentar*, Stockholm 2004

² Arne Aulin och Herbert Connor, *Svensk musik*, Stockholm 1974.

³ Leif Jonsson, Ann-Marie Nilsson och Greger Andersson (red.), *Musiken i Sverige 1: Från forntid till stormaktstidens slut*, Stockholm 1994.

⁴ David Hiley, *Western plainchant*, New York 1993.

⁵ Willi Apel, *Gregorian chant*, Bloomington 1958.

sin doktorsavhandling forskat om sekvenser⁶ och har där försökt samla de sekvenser som sjungits i Sverige. I denna bok nämner Moberg Katarinasekvensen, men han har inte lyckats hitta melodin till den. Moberg har också tillsammans med Ann-Marie Nilsson forskat om hymner i Sverige.⁷ I övrigt har även mycket forskning gjorts kring enskilda liturgiska företeelser som exempelvis *Cantus sororum* av Viveca Servatius⁸, *The office of saint Olof* av Eyolf Østrem⁹ och *Två hystorie för den heliga Birgitta* editerad av Ann-Marie Nilsson¹⁰ med mera.

1.4 Källor

Nils Ragvaldssons berättelse utgör grunden för min undersökning och har som ovan nämnt givits ut av Fritz och Elfving med en ny översättning.¹¹ I berättelsen beskrivs festens förlopp och där redogörs även för alla sånger som användes vid translationen. Vadstena klostres minnesbok *Diarium vaztenense* (hädanefter *DV*) utgör en annan källa till festens förlopp då den vid sidan av Ragvaldssons berättelse talar om festen och nämner flera av sångerna som förekom under högtiden.

I frågan om fastställandet av exakt vilka sånger man syftar på har för mig *Breviarium Lincopense* (hädanefter *BL*) varit den huvudsakliga källan. I *BL* jag har kunnat hitta sångerna med dess fullständiga text (i de flesta fallen) samt dess ”normala” användning i Linköpings stift. *BL* från 1493 gavs ut av Knut Peters 1950–1957. Jag har också använt mig av databasen *Cantus*¹², för att se i vilka sammanhang sångerna användes i det övriga Europa.

De huvudsakliga källorna till sångernas melodier har jag hämtat ur Uppsala universitetsbiblioteks C-samling. C-samlingen består i huvudsak av Vadstena klostres forna bibliotek, vilket innebär att de flesta av mina källor är skrivna vid Vadstena kloster av munkar eller nunnor som deltog vid translationsfesten. De böcker jag främst använt mig av är processionalerna C 472 och C 473 samt antifonariet C 481. Några få av mina källor till

---

⁶ Carl-Allan Moberg, *Über die schwedischen Sequenzen : eine musikgeschichtliche Studie*, Uppsala 1927.

⁷ Carl-Allan Moberg, *Die liturgischen Hymnen in Schweden : Beiträge zur liturgie- und Musikgeschichte des Mittelalters und der Reformationzeit*, (1), Uppsala 1927 och Ann-Marie Nilsson och Carl-Allan Moberg, *Die liturgische Hymnen in Schweden II : 1. Die Singweisen und der Varianten*, Uppsala 1991.

⁸ Viveca Servatius, *Cantus sororum : musik und liturgiegeschichtliche Studien zu den Antiphonen des birgittinschen Eigenrepertoires: nebst 91 transkriptionen*, Stockholm 1990.

⁹ Eyolf Østrem, *The office of saint Olof : a study of chant transmission*, Uppsala 2001.

¹⁰ Ann-Marie Nilsson, *Två hystorie för den heliga Birgitta : Rosa rorans bonitatem, Birgitte matris inclite*, Stockholm 2003.

¹¹ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, Stockholm 2004.

¹² *Cantus : A Database for Latin Ecclesiastical Chant*, <<http://publish.uwo.ca/~cantus/>>. Syftet med databasen är att samla och påvisa förekomster av sånger funna i handskrifter och tidigt tryckta källor till officiet. Databasen innehåller sånger från över 100 liturgiska böcker.

melodierna kommer också från Riksarkivet i Stockholm, fragment bevarade i form av bokomslag.

1.5 Metod

Genom att försöka hitta källor som ligger nära festen i tiden och som är skrivna vid Vadstena kloster vill jag presentera melodierna i de versioner som är troligast att de framfördes vid festen. Genom att använda mig av flera olika källor till samma melodi kan jag jämföra och se om det kan finnas skillnader och då försöka fastställa vad skillnaderna beror på och på så sätt komma fram till de versioner som bör vara mest lika de som användes vid translationsfesten.

Genom att se var sångerna förekom i *BL*¹³ samt att använda mig av databasen *Cantus* med mera kan jag se vad sångerna vanligtvis användes till och därav dra slutsatser till varför man valde just de sånger som finns nämnda.

1.6 Disposition

Uppsatsen är uppdelad i tre huvuddelar som följs av en avslutande diskussion. I den första delen vill jag fastställa en bakgrund för vad som låg bakom festen. Detta genom att presentera varför festen kom att hållas i Vadstena, varför Katarina var den som firades och vägen fram till Katarinas saligförklaring. Den andra delen kommer att presentera källorna kring festens dokumentation samt händelseförloppet i detalj. Med detta kapitel vill jag göra en noggrann genomgång av festens förlopp med syfte att ge insikt i festligheternas innehåll och upplägg samt försöka ge en bild av hur de deltagande kan ha känt inför den stora heliga handling som utfördes. I den tredje delen presenteras den enstämmiga vokala musiken under translationsfesten. Detta kommer att vara huvuddelen i mitt arbete. I inledningen av kapitlet kommer jag att kortfattat gå igenom de för arbetet relevanta liturgiska genrerna samt liturgiska böckerna. Sedan kommer alla sångerna att avhandlas i samma följd som de förekommer i händelseförloppet i translationen. I bilaga 1 har jag samlat melodier och texter till alla sånger och i bilaga 2 finns faksimiler ur alla handskrifter jag använt mig av i min undersökning. Slutligen kan man i bilaga 3 se uppställningar av de jämförelser jag gjort mellan olika versioner.

---

¹³ Linköpings stifts breviarium.

1.7 Namn

Eftersom det i litteraturen finns många olika sätt att nämna huvudpersonerna vid namn har jag här valt att gå igenom vad jag kommer att kalla dem så att ingen förvirring skall uppstå.

Katarina kallas i litteraturen Katarina Ulfsdotter, den heliga Katarina, sankta Katarina eller bara Katarina. Hennes namn förekommer också ofta i flera olika stavningar; Katarina, Katharina och Catharina. Jag har valt stavningen Katarina och kommer genom uppsatsen att referera till henne som "Katarina". Något som också bör nämnas är att det fanns/finns fler personer med liknande status som Katarina av Vadstena, med samma namn, exempelvis Katarina av Alexandria.

Birgitta omnämns i litteraturen som den heliga Birgitta, Birgitta Birgersdotter, eller bara Birgitta. Hennes namn verkar dock stavat lika hela tiden. Jag kommer att säga den heliga Birgitta eller bara Birgitta.

2 Varför Vadstena och varför Katarina?

2.1 Varför Vadstena?

Som tidigare nämnt hölls translationsfesten vid Vadstena. I detta avsnitt ämnar jag göra en kort genomgång om Vadstena kloster och dess uppkomst och roll i Sverige för att påvisa varför det var en naturlig plats för denna händelse. Genom att börja med en kort presentation av den heliga Birgitta får man inte bara en inblick i Vadstenas historia utan även en del av Katarinas historia då hon länge verkade vid sin mors sida. Detta anser jag vara viktigt att belysa då man genom detta kan se vilken viktig plats Vadstena var under tiden då klostret var verksamt.

Den heliga Birgitta föddes 1303 som dotter till en rik lagman. Ända sedan hon var liten kände hon en nära relation till Gud. Hon giftes bort med en annan lagman och fick åtta barn. Tillsammans med sin man gjorde hon pilgrimsresor och när hon var hemma arbetade hon med att ta hand om sjuka och fattiga. När hennes man dog tog hon sitt andliga kall på mer allvar och tillbringade en tid i Alvastra kloster. Under tiden vid Alvastra kloster fick hon många uppenbarelser bland annat om att hon skulle starta en ny klosterorden. 1349 reste Birgitta till Rom för att få sin ordensregel godkänd av påven. 1370 fick den heliga Birgitta det första godkännandet av påven i grundandet av en ny ordensregel. 1378 kom det slutgiltiga godkännandet av regeln, Birgitta var dock då redan avliden men hennes dotter Katarina fortsatte sin mors arbete och hade börjat styra upp arbetet med byggandet av det första birgittinska klostret som kom att ligga i Vadstena. Klostret planerades av Birgitta och finansierades främst genom rika donationer av kung Magnus Eriksson och hans drottning Blanka som 1346 testamenterade kungsgården i Vadstena samt en betydlig summa pengar till en klosterstiftelse.¹⁴

Klostret skulle lyda under augustinregeln men med Birgittas speciella föreskrifter som fanns nedskrivna i Birgittas regel, *Regula Salvatoris*.¹⁵ Enligt Birgitta skulle det vara ett dubbelkonvent vilket innebar att där skulle finnas både systrar och bröder. Det skulle ledas av abbedissan och inhysa sextio systrar, tretton prästmunkar, fyra diakoner och åtta lekebröder.¹⁶ Den främste av munkarna valdes till generalkonfessor. Biskopen av Linköping var klostrets

---

¹⁴ "Vadstena kloster", [nationalencyklopedin online] <<http://www.ne.se>>, (besökt 2005-11-07).

¹⁵ Sven-Erik Pernler, *Sveriges kyrkohistoria 2 : hög- och senmedeltid*, Stockholm 1999, s. 65. *Regula salvatoris* heter på svenska "den helige frälsarens regel".

¹⁶ Pernler, *Sveriges kyrkohistoria 2*, s. 66.

visitator och fader. Bröderna i Birgittas orden skulle följa gudstjänstordningen i det stift där resp. birgittinkloster låg, medan systrarna hade sin egen veckoritual för tidegården: *Cantus sororum*.¹⁷ Klostret invigdes 1384.

Vadstena kloster kom att bli Sveriges andliga centrum men också ett centrum för kunskap. Nunnornas dagar fylldes av dagliga böner, andlig läsning konsthantverk, vävning, sömnad, meditation och avskrivning av böcker med mera.¹⁸ Munkarna stod också för de dagliga bönerna och de av dem som var prästvigda svarade för mässor och gudstjänster i klosterkyrkan. Munkarna arbetade också med översättning till svenska av böcker på latin och studier. Biblioteket blev mycket stort dels genom avskrivningar av böcker men också för att munkarna som var prästvigda tog med sig mycket böcker när de inträdde i klostret. Klostret blev med tiden också landets största jordägare, genom rika donationer från den svenska aristokratin.

2.2 Varför Katarina?

Jag vill med detta avsnitt ge en inblick i Katarinas liv och på så sätt öka förståelsen till varför högtiden kom att hållas.

Katarina Ulfsson föddes 1331 eller 1332 som det fjärde barnet till den heliga Birgitta och lagmannen Ulf Gudmarsson. Hon kom att bli sin mors trognaste följeslagare och medhjälpare.¹⁹ Katarina växte upp på familjens gård i Ulvåsa men tillbringade även en tid på cisterciensklostret i Riseberga (Närke). Hennes uppfostran var starkt präglad av moderns djupa religiositet och hon följde i moderns fotspår.²⁰ Redan som tolvåring giftes hon bort till en mycket äldre man och på grund av hennes ringa ålder fullbordades inte äktenskapet på en gång. Efter Birgittas starka betoning på askes och botgöring avlade senare Katarina och hennes make ett kyskhetslöfte och deras äktenskap fullbordades på så sätt aldrig.

1349 reste Birgitta till Rom bland annat för att få sin ordensregel godkänd. Katarina ville gärna följa sin mor till Rom och lyckades övertala sin man att få åka dit. När hennes resällskap åkte hem till Sverige valde Katarina att stanna i Rom.²¹ Efter en tid fick hon bud

---

¹⁷ Pernler, *Sveriges kyrkohistoria* 2, s. 68. *Cantus sororum* "systrarnas sång" (till tidegäden), byggande på Birgittas uppenbarelser, sammanställt av Petrus av Skänninge, Birgittas biktader.

¹⁸ Följande stycke ur Pernler, *Sveriges kyrkohistoria* 2, s. 69.

¹⁹ Anders Fröjmark, *Mirakler och helgonkult : Linköpings biskopsdöme under medeltiden*, Uppsala 1992, s. 50.

²⁰ Aaron Andersson, *S. Katarina av Vadstena – en levnadsteckning*, Rom (Birgittasystrarna i Rom) 1981. s. 3-5.

²¹ Andersson, *S. Katarina av Vadstena*, s. 10.

om att hennes man blivit sjuk men hon hann inte resa hem innan han dog. Hon blev kvar i Rom, där hon verkade vid sin mors sida fram till moderns död. Efter moderns död var Katarina en av dem som hjälpte till att föra Birgittas kropp tillbaka till Sverige. Utan att varken vara vigd till nunna eller vald till abbedissa ledde hon de fromma kvinnor som samlats i Vadstena, i väntan på klostrets invigning.²²

Katarina var också en av dem som arbetade hårdast med att få Birgitta helgonförklarad. Det dröjde inte länge förrän hon var tvungen att resa till Rom igen för att arbeta med moderns kanonisation, samt med det slutgiltiga stadsfästandet av klosterregeln.²³

Katarina hade likt sin mor också någon form av uppenbarelser, om än inte lika utförligt dokumenterade. Hon hade bland annat fått kunskap om kung Magnus död sex veckor innan någon annan i Sverige fått det.²⁴ Redan medan hon levde skall mirakel ha skett i hennes närhet. Hon skall bland annat ha räddat Rom från en översvämning och hon ansågs ha förmågan att bota sjuka genom handpåläggning.²⁵ Hon sägs också ha haft en förmåga att kunna hjälpa andra nunnor som ”inte bytte kläder alltför ofta” att bli av med löss så att de kunde klara av mässorna.²⁶

Invigningen av klostret skedde först efter Katarinas död. Hon dog den 24 mars 1381 och begravdes två dagar senare i Vadstena kyrka.²⁷ Hon fick en ståtlig begravning till vilken ärkebiskopar, biskopar, och abbotar från Sverige, Danmark och Norge samlats i Vadstena.²⁸

Efter sin död 1381 kom Katarina att hyllas som helgon, mirakler skedde i hennes namn och pilgrimer reste till hennes grav.²⁹ Det första miraklet som skall ha inträffat efter hennes död berättar om en pojke som fallit i en å. Han återfanns efter tre dagar och ska då ha sagt att en vitklädd kvinna som kallade sig Katarina från Vadstena räddat honom.³⁰ Pojkens föräldrar begav sig genast till Vadstena för att ge offergåvor till Katarina som tack för att hon räddat deras son.³¹

---

²² Pernler, *Sveriges kyrkohistoria* 2, s. 65.

²³ Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, Uppsala 1992, s. 50.

²⁴ Lennart Jörälv, *Reliker och Mirakel : Den heliga Birgitta och Vadstena*, Värnamo 2003, s. 96.

²⁵ Ibid.

²⁶ Jörälv, *Reliker och Mirakel*, s. 98.

²⁷ *Diarium Vaztenense : Vadstena klosters minnesbok*, Översatt av A.W Lundberg, Stockholm 1918, s. 4.

²⁸ Jörälv, *Reliker och Mirakel*, s. 96.

²⁹ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 13.

³⁰ Jörälv, *Reliker och Mirakel*, s. 96.

³¹ Ibid.

2.3 Vägen fram till Katarinas saligförklaring

Att bli helgonförklarad var något som tog lång tid och som krävde mycket av dem som ville få någon helgonförklarad. I detta avsnitt presenterar jag vägen fram till Katarinas translation.

Syftet bakom arbetet för Katarinas kanonisation var förmodligen dubbelt. En sida var hedrandet av en viktig religiös personlighet som under sin tid gjort mycket för Vadstena kloster och Sverige. Miraklerna som sades ske i hennes namn och de uppenbarelser hon sade sig ha gav ytterligare trovärdighet i fråga om helighet. Vid sidan av detta kan man tänka sig ett annat syfte som hade att göra med vad klostret tjänade på att få henne helgonförklarad. Detta skulle ge klostret mer ära och inte minst mer pengar i form av exempelvis offergåvor.

Det var munken Ulf Birgersson, vilken inträtt i klostret 1407, som gjorde den första ansatsen till Katarinas kanonisationsprocess.³² Han arbetade med att intervjua nunnor och andra som känt och samarbetat med Katarina varpå han gjorde en utförlig levnadsbeskrivning, *Vita Katherine*.³³ Skrivandet var anknutet till ett mirakel som var tillskrivet Katarina. Den dåvarande abbedissan Bengta Gunnarsdotter hade insjuknade i en svår sjukdom. I hopp om att hon skulle bli bättre gav Ulf Birgersson, som var hennes vän och biktfar, ett löfte till Gud och till Katarina att han skulle skriva en *vita* till Katarina.³⁴ Abbedissan började tillfriskna men Ulf Birgersson glömde sitt löfte och hon insjuknade snart igen, Ulf Birgersson påbörjade då arbetet han utlovat. Det tog honom lång tid men när han var klar tillfrisknade abbedissan.³⁵

Vid klostret gjorde man vid flera tillfällen försök att lansera en Katarinakult och 1460 började man under ledning av biskopen i Linköping förbereda inför hoppet om en kanonisationsprocess. Det första säkra daterbara vittnesbörden om att Vadstenaklostret ville få igång en kanonisationsprocess avspeglas i ett brev till abbedissan och de båda konventen i Vadstena från Västerås-biskopen Birger Månsson, den 29 januari 1464.³⁶ Birger Månsson var en högt utbildad man, med mycket erfarenhet av den påvliga kurian³⁷, där han också hade stort inflytande.³⁸ När han varit i Rom 1463 hade han på uppdrag av Vadstenaklostret gjort framstötningar i flera, viktiga frågor, bland dessa Katarinas kanonisation.³⁹ I brevet meddelade han

---

³² Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, s. 51.

³³ Ibid.

³⁴ Jörälv, *Reliker och mirakler*, s. 90.

³⁵ Ibid.

³⁶ Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, s. 53.

³⁷ Kuria – påven och den katolska kyrkans administrativa organ.

³⁸ Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, s. 53.

³⁹ Ibid.

att om konventet ville fullfölja ärendet fick de förbereda sig på att lägga ut en summa på 2000 dukater.⁴⁰

1467 tillsattes en kommission för att samla in och undersöka mirakler tillskrivna Katarina och 1474 lades det insamlade materialet fram för provinskonciliet i Arboga.⁴¹ 27 mirakler kom att väljas ut och skickades till Rom. Dokumentet togs välvilligt emot av Rom och påven tillsatte en kommission för att utreda ärendet.⁴² 1475 inleddes processen i Sverige genom påvens utnämmande av svenska subdelegater som skulle förhöra vittnen som kunde berätta om något mirakel som hänt t ex i förbön till Katarina.⁴³ Eventuellt kan biskopen ha lockat med avlat eftersom det kom folk långväga ifrån, för att vittna.⁴⁴ Den första juni 1477 avslutades processen i Sverige och den riktiga kanonisationsprocessen börjades i Rom, men det finns inga kända dokument från den process som fördes i Rom.⁴⁵ Trots allt bevismaterial och rekommendationerna i kanonisationsprocessens sammanfattning ansåg påven att tiden inte var inne för en helgonförklaring. 1482 utfärdade dock påven en bulla⁴⁶ som tillät folket i Sverige, Danmark och Norge att fritt fortsätta med sin Katarinakult i väntan på den slutgiltiga helgonförklaringen.⁴⁷ Tillåtandet innebar att hon saligförklarades.⁴⁸ Från början fick man bara fira henne i Norden men 1488 utsträcktes saligförklaringen till att gälla alla birgittinkloster i hela Europa. Klostret i Vadstena fick även då tillåtelse att flytta upp kvarlevorna från graven. Hennes kanonisationsprocess slutfördes dock aldrig på grund av reformationen.⁴⁹

---

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, s. 54-56.

⁴² Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, s. 58.

⁴³ Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, s. 59.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, s. 63.

⁴⁶ "Bulla" – påvligt brev.

⁴⁷ Fröjmark, *Mirakler och helgonkult*, s. 63.

⁴⁸ Saligförklaring är en lägre form av helgonförklaring men som innebär att man får fira personen med officium och mässa och böner till personen var tillåtet.

⁴⁹ Syster Patricia OSsS, "Vadstena klostrets abbedissor", *Birgitta av Vadstena : Pilgrim och profet 1303 – 1373: en jubileumsbok*, red Per Beskow, Stockholm 2003, s. 301.

3 Translationsfesten för den heliga Katarina

Translation kommer av latinets *transla'tio* (transferre = bära, flytta över) och betyder ordagrant "överföring" eller "översättning". I detta sammanhang har det samma betydelse som skrinläggning.⁵⁰ Skrinläggning är överförandet av ett helgons relikier från graven till ett skrin eller någon annan typ av förvaring.⁵¹ Innan påvlig kanonisation blev regel var translationen sättet att offentligt godkänna en helgonkult.⁵²

Nils Ragvaldsson, en av bröderna vid klostret tog, på sig uppgiften att skriva ner allt som hände kring festen och beskriva den i detalj. Det verkar som om translationsfesten för Katarina var något mycket stort, kanske till och med större än den för hennes mor. Båda festerna står nämnda i klostrets minnesbok men festen till Katarina finns mycket mer utförligt beskriven än Birgittas.⁵³ Nils Ragvaldsson var en munk vid Vadstena kloster vid slutet av 1400-talet och in på 1500-talet. 1489 deltog han vid den stora kyrkfesten för sankta Katarina. Ragvaldssons syfte med texten förklaras i dess inledning där han skriver:

... Tycker mig gudeligt och skæligit vara att the som tha voro icke nærstadda matte att hafva een efftersyn eller skriff af huilko the kunde understå, Gudi til heders och sig til hugnat huru the høgtijdhen tilgick i alle matte.⁵⁴

Han vill ge dem som inte var där en möjlighet att få kännedom om högtiden, detta genom skriftligt vittnesmål. Berättelsen ingick i en samling texter – "lektionariet", ur vilken det ur vid årets alla festdagar. Varje år lästes Nils Ragvaldssons berättelse upp på Katarinas festdag, av en syster, från bokstolen i systrarnas matsal vid högläsning under måltiden.⁵⁵ Hela lektionariet finns inte bevarat. Det första bandet finns bevarat i sin helhet, av andra bandet finns bara några sidor och det tredje bandet är försvunnet. Katarinaberättelsen fanns i det andra bandet och är skriven på ett av de blad som finns bevarade.⁵⁶ Berättelsen kan sägas vara unik för svensk medeltid med dess stora utförlighet och många detaljer.⁵⁷ Att den bevarats till våra dagar anser jag kunna bero på att den kom att användas mycket vid klostret.

---

⁵⁰ "Translation", [Nationalencyklopedin online], <<http://www.ne.se>> (besökt 2005-11-14).

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

⁵³ Se *Diarium Vaztenense*, (övers.)Lundberg, s. 20-21 för Birgittas translationsfest och s. 240-245 för Katarinas.

⁵⁴ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 30.

⁵⁵ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 5.

⁵⁶ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 9.

⁵⁷ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 7.

3.3 Hur gick translationsfesten till?

Jag kommer i detta avsnitt att gå igenom festen och beskriva händelseförloppet i kronologisk ordning. Denna redogörelse ligger sedan till grund för resten av uppsatsen då den presenterar sångerna och i vilka sammanhang de framfördes.

3.3.1 Dagarna före festen

Före festen förberedde man sig genom att göra ordning kyrkan. Man tog ut alla bänkar och andra lösa saker för att fler människor skulle få plats. Man ändrade också kyrkans interiör på mer drastiska sätt som att ett man rev ut ett gammalt kor och murade in ett nytt.

Tha ær først merkiande att nagra dagar før æn høgtijdh börjades, rensades kyrkian, och sopades granneliga, och vordo uthaf kyrkionne uthborne alla stola benkia kijistor och træbygningar litzla och stooræ og sma chora huar icke voro vigdh altare, og blef seedan kyrckian rum og fager. Vart og niderslagen then choren som stodh baak Helga Chors altare og murades ith nytt altare i Helga Kors Choor,....⁵⁸

Katarinas gravsten smyckades med ett täcke, på vilket en bild av henne var broderat.⁵⁹ Några av fönsterrutorna togs ut för att frisk luft skulle komma in och unken lukt skulle vädras ut.⁶⁰ Olika typer av textilier hängdes upp i kyrkan, både för dekoration och enligt vad vissa forskare har antagit, för att förändra akustiken. Vackra ljushållare i form av änglar sattes fram och många fler ljus än vanligt. Det hade också tillverkats en stor vit ljuskrona som var formad som systrarnas kronor med 63 lampor med bleckplåtar av vilka fem var röda och placerade som de röda märkena på systrarnas kronor.⁶¹ De röda plåtarna skulle representera Jesus fem sår.

”Uppa sødra høga brødra steen trappan stodho nagra stoola togh ofvan trappona og framman før stolenon var upsatt ith fagert tæpite under huilko stodo *discantores* uthvalde huilke som væl kunne *in nova mensura* og syntes the af ingom huarken af almogonom eller klerkomen.”⁶²

---

⁵⁸ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 30.

⁵⁹ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 33.

⁶⁰ Ibid.

⁶¹ Systrarnas huvudbonad består av en vit huvudduk som hålls på plats av ”kronan”. Kronan är gjord av ett svart band i en ring runt huvudet och två andra band fastsydda som i ett kors över huvudet (lika som på en luciakrona fast utan ljus). Vid fyra ställen runt huvudet och mitt på hjässan är små runda röda filtbitar fastsydda som skall symbolisera Jesu fem sår. Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 33-35.

⁶² Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 36.

Man hade alltså förberett ett ställe för sångare som var kunniga i *nova mensura*⁶³, vid brödernas stentrappa.

3.3.2 Petri kedjors afton

Det var på dagen före Petri kedjors dag (lördag) som de främsta gästerna började anlända. Många av landets främsta män kom för att delta i festligheterna.

Gästerna

Bland de som kom först av gästerna var ärkebiskopen, som måste ha kommit på lördagsmorgonen.⁶⁴ Tillsammans med ärkebiskopen kom de främsta prelaterna i kyrkan, bland andra ärkedjåkn⁶⁵ i Uppsala samt flera klerker och tjänare. Dessa inkvarterades på de härbärgen som abbedissan hade förberett. Ungefär samtidigt kom Linköpingsbiskopen och med honom också ett följe av de främsta av hans prelater, de bodde dock på biskopens egen gård.⁶⁶ Sedan kom biskopen från Skara, som även han bodde på sin egen gård. Också biskopen från Västerås kom och fick bo på klosterområdet och sist av biskoparna kom biskopen från Växjö. Alla hade de stora följen med sig och många hästar, ärkebiskopen hade till exempel 60 hästar med sig. Alla försågs med mat av abbedissan. Det kom också många andra kaniker, klerker, abbotar och munkar från "alla dessa tre riken" vilka innebar Kalmarunionens tre länder Sverige, Norge och Danmark. Detta uppbåd av gäster måste ha varit mycket kostsamt för klostret. Abbedissan nöjde sig dock inte bara med att förse alla med mat och husrum utan ärkebiskopen och de andra biskoparna fick alla värdefulla avskedsgåvor när de sedan begav sig hemåt.

Sedan kom riksföreståndaren Sten Sture med ett stort följe med sig, som bestod av de främsta och rikaste riddarna och frälsemännen i landet. Många andra människor hade också samlats i staden för att vittna om den stora händelsen.

Dagens händelser

---

⁶³ "Nova mensura" är ett uttryck som fått olika tolkningar och möjligen kunde översättas med «ny (hittills) okänd rytmisk karaktär», Jonsson, Nilsson och Andersson (red.), *Musiken i Sverige 1*, s. 135.

⁶⁴ Följande avsnitt bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 37-39

⁶⁵ Ärkedjåkn betyder samma sak som ärkediakon.

⁶⁶ Många förmögna människor hade skaffat sig gårdar nära klostret eftersom de sökte den starka andliga utstrålningen som klostret gav. Se även Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 25.

Ärkebiskopen hade anlänt samtidigt som systrarna firade vårfrumässan och dessa tog ut Birgittas skrin till hans ära.⁶⁷ Systrarnas aftonsång avslutades den dagen klockan fyra på eftermiddagen. Man tände alla ljus som kyrkan tidigare hade prytt med. Samtidigt kom ärkebiskopen, biskoparna och flera andra gäster in och satte sig i kyrkan och doktor Jakob Gislesson höll en lång predikan på latin. Hans predikan skall enligt Ragvaldsson ha varit mycket känslösam och varat i två timmar.⁶⁸

Efter predikan gick ärkebiskopen och de andra biskoparna in i koret och ärkebiskopen vigde en Katarinabild. Efter att bilden var invigd gav alla biskopar 40 dagars avlat åt dem som hedrade bilden.

Under natten fick kyrkan stå öppen med alla ljus tända eftersom många människor kom dit för den stora avlatens skull. Under natten genomförde bröderna och systrarna hela tidegården utom högmässan i en följd. Normalt skulle tidegården spridas ut över hela dagen, men här genomfördes hela dagens böner under natten. De var klara runt klockan sju morgonen därpå.

3.3.3 Petri kedjors dag

Ärkebiskopen, biskoparna och några av deras klerker tog sig till kyrkan lagom till dess att systrarna och bröderna var klara med alla sina bönetimmar, mellan sju och åtta på morgonen.⁶⁹ Ärkebiskopen skrudade sig till mässa och de andra biskoparna klädde sig i räcklin, korkåpa och biskopsmössa.

Translationen

När alla stod klara i sakristian kom Sten Sture och alla riddare och väpnare in i kyrkan.⁷⁰ Alla ljus som kyrkan dekorerats med tändes och biskoparna och klerkerna gick i procession ut till Katarinas grav. Väl framme vid graven föll ärkebiskopen och de andra på knä och starkt känslomässigt påverkade av de stundande händelserna började de sjunga antifonen *Veni sancte spiritus* och hymnen *Veni creator spiritus*.

---

⁶⁷ Följande avsnitt bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 39-43. Vårfrumässan firades av systrarna varje morgon.

⁶⁸ Gislessons predikan finns översatt i Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 78ff.

⁶⁹ Detta stycke bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 43.

⁷⁰ Detta stycke bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 43.

Then tijdh werdoger fadher ærkebiscopen kom til grafvena medh flerom biscopom føll han och alle the andre biscopa och klerker å sina knæ, och sannerliga med fallande tårar børiadhe the først *Veni Sancte Spiritus* siungandes. Thern est å knå ståndandes sungo the *Veni Creator Spiritus*.⁷¹

Under tiden som hymnen *Veni creator Spiritus* sjöngs svängde biskoparna med sina rökelsekar som man brukade göra i domkyrkan på pingstdagen.⁷² Efter hymnen sjöng ärkebiskopen versikel och kollekthön om den helige anden. Efter det gick ärkebiskopen närmre graven och två bröder lossade på gravstenen. Ärkebiskopen drog ut kistan samtidigt som de andra biskoparna och klerkerna började sjunga antifonen *Preciosi Sancti Dei*. Ärkebiskopen öppnade kistan och tog bort tyget som låg över benen så att alla kunde se dem. Sedan sjöng klerkerna responsorierna *Regnum mundi* och *Concede nobis*.

Sedan læste archiebiscopen up kistona och slogh uth silkit som lagh øfverhøljt benen, så att beenen syntes allom bar. Tha greto alle i hiertans glædi. Sedan sungo klerkerna *distincte* tu responsoria *Regnum Mundi* och *Concede nobis*...⁷³

Under sångerna svängde ärkebiskopen sitt rökelsekar över benen, därefter tog han upp kraniet och ”kysste det ödmjukt”, sedan lät han alla biskopar, de prelater som stod närmast, samt Sten Sture och hela riddarskapet kyssa kraniet.⁷⁴ Kraniet, käken och armbenen placerades sedan i var sitt litet skrin som biskoparna sedan bar och satte på högaltaret. Sedan bars ett tomt skrin och en liten kista fram. Kistan var vackert målad och fodrad med rött siden och inuti låg ett purpurrött tyg. Linköpingsbiskopen började sedan plocka upp benen ett och ett ur kistan och gav det till ärkebiskopen som i sin tur lade ner det i den lilla kistan och svängde sitt rökelsekar över vart och ett av benen. Medan detta hände beskriver Ragvaldsson hur alla de andra låg på knä och hur nästan alla grät av glädje. När responsorierna var slut började systrarna att sjunga Katarinas sekvens, *Recensem in hac die*.⁷⁵

Æn sedan tå the två responsoria, af huilko sagt ær woro lycktadh⁷⁶ och æhn hanterades af biscoponom helgedomana börjadhe systrarna siunga *sequentiam* af S. Chatarina tricentecimus

⁷¹ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 46.

⁷² Detta stycke bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 47.

⁷³ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 46.

⁷⁴ Detta stycke bygger på Birgitta Fritz och Lars Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 47.

⁷⁵ Nils Ragvaldsson skriver i sin text *tricentecimus in hac die*, vilket måste vara en felskrivning och syfta på *Recensem in hac die*. Se Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 48-49.

⁷⁶ ”Lycktadh” – avslutade.

in hac die och tha the lyctadhe *sequentiam* af började *discantores*⁷⁷ siunga flere *tenores in nova mensura* och nyan glædie och frøgd i huarjo vrånne och i allom rummom.⁷⁸

När systrarna sjungit klart sekvensen *Recensemus in hac die*, den flerstämmiga sången upphört och ärkebiskopen hanterat klart benen stängde han den lilla kistan, satte den i det stora skrinet, svängde med rökelsekar och låste skrinet.⁷⁹ Fyra av biskoparna bar sedan ut skrinet till kyrkans mitt och satte det på ett bord, så att allmogen kunde beskåda relikerna.

O huad glædje och gudhelighet tå syntes i almogenom som stodh uthanfør grinden alle upplyftandes sijna hender med rinnande tårom badhe mæn och quinnor lofwades Gudh och hordes grannerliga att the sadhe: *O tu* aldra verdugaste fru *Sancta Catharina* bidh før oss!⁸⁰

Därefter hämtade prelaterna och klerkerna relikerna från högaltaret.⁸¹ Biskoparna tog därefter relikerna, Sten Sture fick bära kraniet⁸² och ärkebiskopen tog käkbenet. Sedan gick de i procession inne i kyrkan. Under processionen sjöng de *Petri armani* vilket måste syfta på responsoriet *Petre amas me* och *Regnum Mundi*. Processionen tog enligt Ragvaldsson, ganska lång tid eftersom ärkebiskopen gjorde uppehåll vid så många andaktsstationer och man gick mycket långsamt. Processionen gick sedan ut på kyrkogården och då tog man också med sig den heliga Birgittas skrin. Kyrkogården var full av människor, även på muren satt fullt med människor. Väl ute kunde även basunspelare och lekare ansluta sig till processionen. Basunspelarna spelade sannolikt någon form av blåsinstrument medan lekarna, som av Carl-Allan Moberg antogs spela fiddla eller nyckelharpa, troligen också spelade någon form av blåsinstrument men man vet inte säkert vilken musik de spelade.⁸³ Detta handlar i alla fall troligen om Sten Stures spelmän som anslöt sig när processionen kom ut.

Tå war aller kyrkiogarden fuller med almoga så att ej kunde mera begriipas aller kyrkiogardzmuren satt fuller medh mænnoom och all huustaak som voro næst kykiogardenom suto full medh folk. Voro basuner och leekare med i the *processione*.⁸⁴

---

⁷⁷ Syftar här på någon form av flerstämmighet och tillsammans med *nova mensura* också en ”ny” rytmisk karaktär. Vidare se Jonsson, Nilsson och Andersson (red.), *Musiken i Sverige 1*, s. 135.

⁷⁸ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 48.

⁷⁹ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 49.

⁸⁰ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 48.

⁸¹ Följande stycke bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 49–51.

⁸² Något som han först verkade ovillig att göra, då han ansåg sig vara ovärdig en sådan viktig uppgift. (Fritz och Elfving, 2004, s. 49.)

⁸³ Jonsson, Nilsson och Andersson (red.), *Musiken i Sverige 1*, s. 136f.

⁸⁴ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 50.

När processionen kommit in i kyrkan igen sjöng man *Te Deum* och skrinen sattes ner invid grinden där de blev stående fram till kvällen för ”folkets fromhets” skull.⁸⁵ När *Te Deum* sjungits klart började bröderna *Off(icium) M(agnum) De S. Petro Apostola*, vilket bör ha varit högmässan för *Petrus ad Vincula*. En stor del av mässan skall ha sjungits *in nova mensura*⁸⁶. När mässan avslutats bar ärkebiskopen och några andra prelater in relikerna i sakristian. Inne i sakristian tog ärkebiskopen ett kar vatten och tvättade några av Katarinas ben och ”tog av vattnet för helighetens skull”. Han drack alltså av det. Efter det gick ärkebiskopen och alla de andra till måltid.

3.3.4 Dagarna efter festen

Festligheterna pågick sedan flera dagar efter Petri kedjors dag och gästerna stannade kvar i Vadstena några dagar. Den första dagen efter Petri kedjors dag firade biskopen från Skara och tre klerker högmässa, där han sjöng hela Katarinamässan.⁸⁷ Den andra dagen efter Petri kedjors dag vigde ärkebiskopen en kvinna till nunna.⁸⁸ Den tredje dagen höll biskopen från Linköping Katarinamässan, och då blev mässan mest sjungen i stämmor av Sten Stures sångare och skolgossar.

Under dessa dagar fick kyrkan stå prydd som den gjort till festen och allt folk tycktes hålla sig kvar till den tredje dagen efter Petri kedjors fest, då folket började resa hem.⁸⁹ Det predikades ständigt ute på kyrkogården under dessa dagar, till och med i två eller tre predikstolar samtidigt. Det var mycket rikligt med folk ute på kyrkogården, men också så fullt det gick inne i kyrkan. Det var alltså en stor folkskara, men Ragvaldsson påpekar att ingen tycks ha blivit skadad och att det inte dracks speciellt mycket.

Oc war thet mykit vndirligt oc enkannerlikt aff Gudhi giffwit / at j swa store oc mykle samqwæmd
wart enghin trudhin ælla trængdher til skadha Ey syntis ocfolkkit drukkit swa almænnelika / som
the plægha wara i androm afflatz daghom oc syntos tha meere gudelikit almænnelika j allom /
meer æn j allom afflatz daghom /⁹⁰

---

⁸⁵ Följande stycke bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 51–55.

⁸⁶ Vidare se Jonsson, Nilsson och Andersson, *Musiken i Sverige 1*, s. 135.

⁸⁷ Följande stycke bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 55.

⁸⁸ Eg. ”till att bära ordensdräkt”.

⁸⁹ Följande stycke bygger på Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 55–57.

⁹⁰ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 54–56

3.3.5 Källkritisk diskussion

Hela ovanstående stycke bygger på Nils Ragvaldssons berättelse om Katarinas translation. Det är som sagt en detaljerad berättelse som skildrar högtiden. Jag anser att det är en mycket sannolik redogörelse av händelseförloppet. Författarens närhet till berättelsen kan inte bli så mycket bättre, han var själv där under festen. Berättelsen är enligt Fritz och Elfving⁹¹ en för sin tid mycket ovanlig i sitt slag med ett närmast reportageliknande berättandesätt och förefaller då inte vara beroende av några förbestämda mallar. Genom det kan man dra slutsatsen att han inte varit tvungen att ändra på framställningen för att den skall passa in i en bestämd genre. Ett annat faktum som gör att Ragvaldsson kan ha haft svårare att ändra på det generella innehållet och händelseförloppet var att han inte var den ende som varit där. Samtidigt bör han inte ha haft något större intresse i att ändra på det generella händelseförloppet eftersom det antagligen skedde efter förutbestämda mallar och traditioner och på så sett förväntades ske på det sätt som det gjorde.

Man skulle kunna tänka sig att det finns en tendens att driva på berättelsen lite extra kanske för att på så sätt driva på kulten kring Katarina. Kanske kunde man på så sätt stärka hennes roll som saligförklarad på väg att bli helgon eftersom man då inte slutat med arbetet att få henne helgonförklarad. Detta skulle också kunna vara en orsak till att berättelsen bevarats så väl. Men samtidigt måste man se till berättelsens egentliga bruk. Berättelsen användes som högläsning till systrarnas måltid under Katarinadagen. Den hade alltså inte ett speciellt vidsträckt användningsområde och bör på så sätt inte ha varit menad som en propagandatext. De som lyssnade på berättelsen trodde redan på Katarinas helighet och borde inte ha behövt propageras för.

Berättelsen är skriven för att läsas en gång varje år och Ragvaldsson har antagligen velat göra den intressantare genom att skriva på ett mer målande sätt. Beträffande detaljer såsom sånger och gäster så anser jag att det inte råder några tvivel om att det skulle ha varit annorlunda eftersom det i *DV* också finns en redogörelse av händelseförloppet där de flesta detaljer står nämnd. I stort ser jag inga bevis på att det skulle ha varit annorlunda. Att de reaktioner han berättar om skulle vara de som faktiskt gavs är absolut inte omöjliga eftersom detta var en så stor högtid och det är fullt möjligt att den här typen av känslosamma utbrott kan ha visat sig. Angående de många värdeord som återfinns måste man komma ihåg att författaren var en religiös man med stark tro i det som skedde under festen och att det är hans

---

⁹¹ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s 7.

personliga upplevelse av vad som hände. Eftersom den stämmer väl överens med *DV* anser jag att berättelsen är en trovärdig källa.

---

4 Sångerna under translationen

4.1 Liturgiska böcker och sånggenrer

Under translationen sjöngs sånger ur olika liturgiska sånggenrer. De sånggenrer som förekom var antifoner, responsorier, en hymn, en lovsång och en sekvens. Jag kommer nedan att gå igenom de generella kännetecknen för var och en sånggenre samt de liturgiska böcker de skrevs ner i.

4.1.1 De liturgiska böckerna

Dessa sånger skrevs ner i liturgiska böcker för att kunna tas fram när det behövdes. Sångerna jag kommer att behandla i följande avsnitt är främst sådana som förekom i tidegården, det vill säga de dagliga bönerna som utfördes vid klostret. Vid de olika tiderna framfördes sånger av olika typer – psalmer, antifoner, responsorier, hymner och även sekvenser. Den främsta källan till vilka sånger som sjöngs under tidegården hittar man i ett breviarium, vilket för varje stift samlar alla tidegårdens sånger och texter. Melodierna till sångerna kunde finnas med i breviariet men inte alltid. Då melodierna till sångerna inte fanns med i breviariet kompletterades det ofta med ett antifonarium, i vilket melodierna och dess texter samlades. Den största skillnaden mellan ett breviarium och ett antifonarium är att det i det senare inte förekommer några andra texter än de till sångerna. Om hymner inte fanns i antifonariet kunde det finnas ett hymnarium.⁹²

Processionalet var en liten bok som var lätt att ta med sig under processioner och som innehöll processionsmusiken. De handskrifter jag har använt mig av i följande stycke är främst antifonarium och processionalen från Vadstena klosterbibliotek som idag finns bevarade i C-samlingen i Uppsala universitetsbibliotek.

4.1.2 Antifonen

Antifonen är den största genren inom den gregorianska sången och majoriteten av sångerna hör till officiet, där de paras ihop med de dagens, veckans och årets cykler av psalmer. De

---

⁹² Vidare se Jonsson, Nilsson och Andersson, *Musiken i Sverige 1*, s. 82ff.

sjöngs även som ackompanjemang till processioner, eller som fristående sånger.⁹³ Texterna är oftast bibliska, de till vanliga söndagar och till tidegården kom oftast från Psaltaren, men de kan även vara ren prosa på ett bibliskt eller liturgiskt tema. Antifonerna har inte bara en musikalisk funktion utan också en liturgisk, då de genom sin text tillför starkare känsla vid de speciella högtiderna.⁹⁴

Eftersom antifonen alltid omgav en psalm måste dessa sånger passa ihop. Alltså var antifonen och psalmen melodiskt beroende av varandra. Antifonens slutton avgjorde vilken ton psalmen skulle reciteras på. Antifoner är oftast kortare sånger och framfördes ”antifonalt” vilket innebär växelsång mellan två körhalvor. De antifoner som förekom under processionen var *Veni sancte spiritus* och *Preciosi sancti dei*.

4.1.3 Responsorium

Responsorium är den näst största genren inom den gregorianska sången. Responsoriet har två distinkta delar: responsum och versus medan slutdelen av responsum, som tas efter versus, kallas repetenda. Melodiskt kan respondum delas upp i tre kategorier: 1) en psalmodiformel, 2) centonisering, där en melodi konstrueras med hjälp av ett antal befintliga standardfraser och 3) fritt komponerade. Responsorierna framfördes responsorialt vilket innebär att en försångare sjunger versen och kören sjunger responsum. Responsorier som användes vid translationen var *Regnum mundi*, *Concede nobis* och *Petre amas me*.

4.1.4 Hymner

Hymner har förmodligen sjungits inom kyrkan ända sedan äldsta tid. Det mest utmärkande draget, både i text och musik, är dess strofiska form och metriska regelbundenhet. Man lärde sig lätt melodierna därför att de ofta återkom, både genom att de hade många (ofta åtta) strofer och även kunde förekomma flera gånger under ett dygn och under kyrkoåret, vilket av flera forskare hävdas vara anledningen till att melodierna oftast inte skrevs ned.

De vanligaste versmått som används är *jambisk dimeter*, *trokaisk tetrameter* och *sappisk strof*.⁹⁵ Melodierna följer texten i dess struktur och har oftast fyra lika långa fraser.

---

⁹³ Hiley, *Western plainchant*, s. 88.

⁹⁴ Michel Huglo och Johann Halmo, ”Antiphon: Origins and composition of texts”, <<http://www.grovemusic.com>> (besökt 2005-10-31).

⁹⁵ Susan Boynton, ”Hymn: Monophonic Latin: Metre”, *Grove online ed. L. Marcy*, <<http://www.grovemusic.com>> (besökt 2005-10-31).

Den sista strofen är oftast en parafras av *doxologin*⁹⁶ och ”Amen” sjungs oftast på slutet.⁹⁷ Den vanligaste formen är ABCD, men andra former som också är vanliga är ABAB, AABA, AABB och ABCA. De flesta melodierna är syllabiska, men neumatiska och melismatiska förekommer också. Ofta kommer den högsta tonen i den tredje frasen innan den återgår till tonikan. Många hymner har ett litet tonalt omfång, en kvint eller mindre i en fras, en del använder också recitation.

Relationen mellan text och musik är flexibel och samma melodi (eller) text kan användas till flera olika liturgiska tillfällen. Hymner sjöngs ofta i processioner, repertoaren är dock inte lika stor som för exempelvis antifoner eller responsorium. Många processionshymner har en refräng, ofta den första strofen som sjöngs om.⁹⁸

Hymnerna har förmodligen redan från kristendomens första tid framförts responsorialt där försångaren sjunger den första strofen men snart blev antifonalt sångsätt förhärskande.⁹⁹ De hymner som förekom vid translationen är *Veni creator spiritus* och *Te deum laudamus*, varav den senare inte är någon hymn i ordets egentliga bemärkelse utan brukar benämnas som en lovsång. Eftersom jag längre fram i uppsatsen valt att inte gå närmre in på *Te deum laudamus*, då det redan finns så mycket skrivet om den kommer jag inte heller här att mer ingående gå igenom dess genretillhörighet.

4.1.5 Sekvens

Sekvenser började växa fram på 800-talet och nådde sin höjdpunkt på 1100-talet för att sedan nästan helt försvinna ur bruk på 1500-talet. Det är den yngsta formen av liturgisk sång inom den medeltida katolska kyrkan.¹⁰⁰ Formellt utgör själva sångerna ett växlande antal dubbelstrofer som sjungs på var sin melodi.

Den här typen av sånger framfördes oftast på större högtidsdagar vid mässan. De kom att bli ett viktigt inslag i firandet på helgondagar, då texterna oftast användes till gamla melodier. Melodiken utmärks av stort tonomfång, stereotypa kadensbildningar samt något som närmar sig en dur- och molltonalitet. Sekvenserna framfördes troligen antifonalt.

Denna genre representeras vid translationsfesten av en sång speciellt diktad till Katarina – *Recensem in hac die*.

---

⁹⁶ *Doxologi* – lovprisning, *Gloria patri et filio et spiritui sancto* (Ära vare fadern och sonen och den heliga anden). Se ”Doxologi”, [Nationalencyklopedin online] <<http://www.ne.se>>.

⁹⁷ Följande stycke bygger på Boynton, ”Hymn: Monophonic Latin: Metre”, ><http://www.grovemusic.com>>.

⁹⁸ Hilely, *Western plainchant*, s. 146.

⁹⁹ Moberg, *Die liturgischen Hymnen in Schweden* : band 1, s. 5.

¹⁰⁰ Följande avsnitt bygger på Folke Bohlin, ”Sekvens”, *Sohlmans musiklexikon* 5, Stockholm 1979, s. 352

4.2 Sångerna som framfördes vid translationen

I detta avsnitt följer kommentarer till alla sånger som finns transkriberade i bilaga 1. Bilaga 2 innehåller faksimiler ur de handskrifter jag använt mig av. Jag har till flera av sångerna jämfört melodierna i olika handskrifter. Till dessa jämförelser har jag gjort transkriptioner av melodierna från de olika handskrifterna, där de olika varianterna står tillsammans. De jämförande transkriptionerna hittar man i bilaga 3.

4.2.1 Veni Sancte Spiritus och Veni Creator Spiritus

Antifonen *Veni sancte spiritus* och hymnen *Veni creator spiritus* är de första sångerna som nämns i Nils Ragvaldssons redogörelse av festligheterna. Innan något annat skedde sjöngs dessa sånger som en inledning till de förestående händelserna.

Melodin till *Veni Sancte spiritus*

I min uppsats har jag använt två handskrifter som källor till melodin och texten. Texten har jag främst tagit ur *BL*. Källorna som jag använt mig av kommer ur C-samlingen på Uppsala universitetsbibliotek där de har katalogiseringen C 472 folio 39v-40r och C 481 folio 17v. I bilaga 2a finner man faksimiler ur handskrifterna.

Jag kommer nedan att göra en källbeskrivning av C 472, vilken främst ligger till grund för melodin i min uppsats. I ett senare avsnitt kommer en utförlig källbeskrivning av C 481.

C 472 står rubricerat som ett processionale från Vadstena i C-samlingen. Tidsbestämningen till slutet av 1400-talet som står i C-samlingens katalog bygger dels på textstilen men man nämner också en möjlig skrivare. Antagandet om vem som skrivit boken bygger på en initial *c b*, vilken man tror kan syfta på nunnan Kristina (Christina) Hansdotter Brask, som var i Vadstena kloster mellan 1459 och 1520.¹⁰¹ Pärmens är av trä klädd i brunt läder, vilket är rikt utsmyckat med blindstämplar föreställande franska liljor, kvinnor, kors mm. Boken mäter 16 × 11,5 cm och har en skriftspegel på 11,5-12 × 8,5 cm. Den har 59 (+2) sidor och sidorna är av pergament med rött snitt. Försättsbladet och slutbladet kommer antagligen från ett breviarium som är äldre än huvudtexten.¹⁰² Boken innehåller

---

¹⁰¹ Margerete Andersson-Schmitt, Håkan Hallberg och Monica Hedlund, *Mittelalteliche Handschriften der Universitätsbibliothek Uppsala : Katalog über die C-sammlung : band 5. Handschriften C401-550*, Stockholm 1992, s. 189.

¹⁰² Andersson-Schmitt, Hallberg och Hedlund, *Mittelalteliche Handschriften der Universitätsbibliothek Uppsala : Katalog über die C-sammlung : band 5*, s. 189.

processionssånger för festdagarna utskrivna med noter. Melodierna är skrivna med kvadratnotskrift på fyra röda notlinjer. På varje sida finns fem rasttrade notsystem. Texten är skriven av en hand, i sen 1400-tals stil. Den är mycket noggrant skriven och i stort sett utan rättningar. Texten är utsmyckad med olika färg på bläcket till initialbokstäverna och övrig text är skriven med svart bläck. Färger som förekommer i initialbokstäverna är guld, blå, vinröd, röd, gul och silver. Initialbokstaven till *Veni sancte spiritus* är skriven i blått bläck.

Jag har valt ut en version ur en annan handskrift för att jämföra med versionen i C 472. Båda versionerna kommer från Vadstena och är skrivna relativt nära varandra i tiden. I C 481 finns dock inte hela sången utan den är bara utskriven fram till och med *cunctarum*¹⁰³. I övrigt är versionerna i stort sett identiska, bortsett från att de är skrivna med olika handstilar där C 481 har en mer sentida piktur. I bilaga 3a har jag gjort en jämförande uppställning av de båda källorna.

Melodin går i modus 8 i båda handskrifterna och har ett ambitus på en oktav, mellan d och d¹. Melodin ligger främst och kretsar runt centraltonen g. De båda versionerna är skrivna med c-klav på den översta notlinjen förutom C 472 som växlar till c-klav på den näst översta linjen i mitten av ordet *diuersitatem*. C 481 har inget klavbyte men melodin är samma och är i övrigt lika hela vägen.

Melodin är övervägande syllabisk men har på vissa ställen inskjutna två- eller tregrupper och kan därför benämnas gruppmelismatisk¹⁰⁴.

Man kan i sången urskilja tre huvuddelar som jag valt att benämna A, B och C. A har texten *Veni sancte spiritus reple tuorum corda*. B-delen bygger på tre fraser med i stort sett samma melodi som återkommer i varje fras. Fraserna är uppdelade på textraderna: 1) *fideliū et tui amoris in eis ignem*, 2) *accende qui per diuersitate linguarum cunctarum* och 3) *gentes in venitate fidei congregasti*. C är slutligen *alleluia, alleluia*. Melodiformen för denna sång blir då ABBBC. För hela melodin till sången, se bilaga 1a.

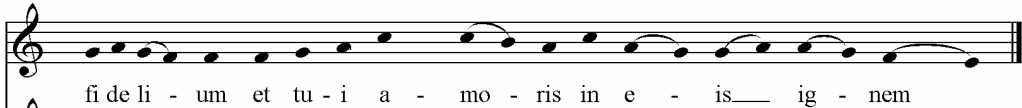
A-delen är starkt koncentrerad kring centraltonen g. Den har sin tonala höjdpunkt vid ordet *corda*, där melodin sträcker sig upp till c¹. I övrigt går melodin i den här delen aldrig längre från centraltonen än en ters.

---

¹⁰³ Hela texten lyder: *Veni sancte spiritus reple tuorum corda fideliū et tui amoris in eis ignem accende qui per diuersitatem linguarum cunctam gentes in vnitatem fidei congregasti alleluia, alleluia*.

¹⁰⁴ För den gregorianska sångens uppdelning i tre grupper vidare se exempelvis Carl-Allan Moberg, *Kyrkomusikens historia*, Uppsala 1932, s. 54ff.

B motsvarar alltså tre parallellställen där melodin i princip är den samma. Här nedan kan man se melodidelarna bredvid varandra:

1)

2)

3)

Man kan här se att de tre fallen i stort sett är lika då den huvudsakliga linjen är densamma i alla fallen. I del 2 och 3 ser man sångens tonala höjdpunkt, något som saknas i ex 1. Den tredje delen är som man kan se kortare än de övriga men linjen blir ändå den samma. Den övergripande linjen ser ut så här: f-g-a-c¹-b-a-c¹-a-g-a-f.

C-delen är kort och består som sagt bara av *alleluia, alleluia*. Denna del finns inte med i C 481, vilket kan bero på att detta var något man inte nödvändigtvis behövde skriva ned eftersom alla ändå kunde det, som en naturlig följd. Melodin till denna del är också mycket enkel. Linjen kan förenklas till: g-f-e-d - a-a-g-g.

Texten är en bön som kallar ”den helige ande” att komma till dem som ber och fylla deras hjärtan med ”gudomlig kärlek”.

Översättning av *Veni sancte spiritus*¹⁰⁵:

Ueni sancte spiritus reple tuorum corda fidelium et tui amoris in eis ignem accende qui per diuersitatem linguarum cunctam gentes in vnitate fidei congregasti alleluia, alleluia.

[Kom helige ande, och fyll dina trogna hjärtan och väck inom dem en brinnande eld av gudomlig kärlek, du som, trots skillnader i språk församlat alla folk i trons enhet.]

***Veni creator spiritus* text och melodi**

Hymnen *Veni creator spiritus*, vilken under translationen kommer tillsammans med *Veni sancte spiritus*, verkar ha varit en mycket populär, kanske en av de mest använda hymnerna som användes under den här tiden. I *Catholic encyclopedia* omnämns den som ”världens mest kända hymn”. Nedan presenteras hela texten med översättning:

¹⁰⁵ Följande text är tagen ur *BL*.

1) <i>Veni creator spiritus mentes tuorum visita, imple superna gratia quae tu creasti pectora.</i>	[1] Kom skapande ande, besök de dinas sinnen, fyll med himmelsk tacksamhet de bröst, som Du skapat.]
2) <i>Qui dicteis Paraclitus, Donum Dei, Altissimi, Fons vivus, ignis, caritas, et spiritualis unction.</i>	[2] Vilket ord, räddare/Paraclet, Du som kallas räddaren/Paracleten, [Du] Guds den högstes gåva, och andliga smörjelse.]
3) <i>Tu septiformis munere, Dextrae Dei tu digitus, Tu rite promissum Patris Sermone ditans guttural.</i>	[3] Du sjufaldigt dygdige, Du finger på Guds högra hand; Du Faderns ceremoniella löfte, Berikar Faderns löfte med tal.]
4) <i>Accende lumen sensibu: infunde amorem cordibus: infirma nostril corporis virtute firmans perpeti.</i>	[4] Tänd ljuset i våra sinnen ingjut kärleken i [våra] hjärtan, då Du stärker oss, med varaktigt kroppsligt mod/dygd.]
5) <i>Hostem repellas longius pacemque dones protinus: ductore sic te praevio vitemus omne noxium.</i>	[5], Må Du driva fienden långt bort och [må Du] ge [oss] snar fred, så må vi, med Dig som ”färdledare” undvika allt fördärv.]
6) <i>Per te sciamus da patrem noscamus atque Filium: Teque utriusque Spiritum credamus omni tempore.</i>	[6] Giv att vi genom Dig kan lära känna Fadern, och även sonen: och att vi må tro på Dig och bådas ande, i all tid.]
7) <i>Deo Patri sit Gloria et Filio, qui a mortuis surrexit, ac paraclito in saeculorum saecula. Amen.</i>	[7] Ära vare Gud Fadern och sonen, som återuppstod från döden och [anden] Paracleten. I tidernas tider i evighet. Amen.]

Texten är likt *Veni sancte spiritus* en bön till den helige anden. Man kallar den skapande anden att komma till människorna och ”tända ljuset, ingjuta kärlek i våra hjärtan och stärka oss med kroppslig dygd”. Den näst sista strofen berättar att man genom anden också kan nå fadern och sonen. Den sista versen fungerar som en doxologi.

Jag kommer inte att göra en lika ingående analys av denna sång som av sången innan, eftersom det redan finns mycket skrivet kring den. I Mobergs *Die liturgischen Hymnen in Schweden* och Moberg och Nilssons *Die liturgischen Hymnen in Schweden II* finns en noggrann genomgång av hymnen med varianter av dess melodi som där benämns M 259.¹⁰⁶. Det finns också en artikel om sången i *Catholic encyclopedia*.

Det verkar som om denna sång inte skrevs ned så ofta, förmodligen eftersom den var så välkänd. I databasen *Cantus* får man inte så många träffar om man jämför med andra sånger

¹⁰⁶ Nilsson och Moberg, *Die liturgischen Hymnen in Schweden II* : 1, s. 114-115.

som inte var lika mycket använda. I *Cantus* får man heller inte några träffar där *modus* nämns, vilket antyder att det inte var vanligt att skriva mer sången med dess melodi. I C-samlingen finns sången med i flera böcker men jag har bara hittat den i på ett ställe med melodi och den sidan är i så dåligt skick att noterna inte går att uttyda.

Veni creator spiritus har en mycket gammal tradition som går långt tillbaka, så långt som till 800-talet då Hrabanus Maurus verkade, vilken man tror är den som från början skrev hymnen.¹⁰⁷ Något som jag även anser påverkat melodins bevarande i samma form är att det faktiskt är en hymn och har en som tidigare nämnt en mycket gammal tradition med en strofisk fast form och en enkel återkommande melodi.

Eftersom texten har en starkt bunden metrisk form har också melodin det och går att dela upp i fyra delar. Alla delarna skiljer sig melodiskt och det är inget som återkommer. Melodin är liksom *Veni sancte spiritus* i den gruppmelodiska stilen, men har färre grupperingar än *Veni sancte spiritus*.

Man skulle kunna använda den här hymnen som ett bra exempel i en genrestudie. Texten har en tydlig strofisk form. Den här hymnen har sju strofer, där varje strof har fyra textrader. Den textliga formen följer de genretypiska dragen med sin ABCD-form, där de olika fraserna alltid är lika långa. Går man vidare och ser på melodin kan man då konstatera att också den följer det för genren typiska mönstret. Som man kan se har alla strofer samma melodi, även melismerna sitter på i stort sett samma ställe även om orden inte växlar precis lika. Melodin återfinns i sin helhet i bilaga 1b. Jag har i bilaga 1b använt mig av sången som den står i *Antiphonarium monasticum*¹⁰⁸ eftersom den där finns utskriven med både text och noter och har på så sett varit mest lättillgänglig

***Veni sancte spiritus* och *Veni creator spiritus* mer än pingstens sånger**

Veni Sancte spiritus och *Veni creator spiritus* är ju båda vanligtvis använda under pingsten. I BL står *Veni Sancte spiritus* till nonan, vespren och till completoriet på pingstafton samt primen, vespren och completoriet på pingstdagen. Båda sångerna, i synnerhet *Veni creator spiritus* hade kommit att bli sånger som man tog till vid flera tillfällen. *Veni sancte spiritus* började exempelvis användas till prästmöten, kyrkoinvigningar och prästvigningar och överlevde i det sammanhanget till och med reformationen. Den har även bevarats efter reformationen inom den protestantiska kyrkan, som ett viktigt inslag vid prästvigningar. Den

---

¹⁰⁷ Moberg, *Die liturgischen Hymnen in Schweden*, s. 18.

¹⁰⁸ *Antiphonarium monasticum : secundum traditionem Helveticae Congregationis Benedictinae, ad codicum fidem restitutum*, uo 1943 s. 389f.

finns till och med kvar i den svenska psalmboken (1986) där den har nummer 361, med i princip samma melodi översatt till svenska (den latinska texten står också med). Även *Veni creator spiritus* finns med i 1986 års psalmbok, som ps nr 50, men där med en text av bland andra Martin Luther.

I det romerska breviariet står *Veni creator spiritus* till vespren (I och II) och tersen under pingsten.¹⁰⁹ Den katolska kyrkan har också använt den vid påveval, biskopsvigningar, prästvigningar, kyrkoinvigningar, vid firande av synoder eller koncilier och vid kröningen av kungar mm.¹¹⁰ I *BL* finner man hymnen vid nonan, på pingstafton samt vid primen, tersen och nonan på pingstdagen. I *Cantus* kan man också se att båda sångerna framfördes vid pingsten. Hymnen användes också vid andra liturgiska och icke-liturgiska högtider.¹¹¹ Man kan således sluta sig till att dessa två sånger var mycket vanliga vid många olika tillfällen.

Dessa sångers placering i translationen beror på dess liturgiska och traditionella funktion då man inför en större liturgisk fest ville kalla dit den heliga ande. Texterna är både i antifonen och hymnen, böner till den helige ande. Genom sina speciella användningsområden ger sångerna också ett intryck av auktoritet då de vanligtvis användes vid så viktiga tillfällen som biskopsvigningar och påveval.

4.2.2 Preciosi Sancti Dei

Denna antifon är den tredje sången som redogörs för i Ragvaldssons berättelse. När jag letat efter melodin till denna korta lilla sång har jag funnit att den verkar vara mycket vanligt förekommande – även flera gånger i samma bok.

Till min transkription av sången vilken återfinns i bilaga 1c, har jag i huvudsak använt mig av versionerna i C 473 folio 13v samt C 481 folio 5r. Jag anser att dessa är de mest relevanta källorna i frågan om melodin men har i huvudsak utgått från versionen i C 473 eftersom det är den som är mest lättläst. Här nedan kommer en källbeskrivning av C 473. För att jämföra med huvudkällorna har jag valt ut två versioner till ur C 472 och C 481. C 472 har redan fått en källbeskrivning och till C 481 kommer en källbeskrivning senare. I bilaga 2c finner man faksimiler ur de olika handskrifterna.

---

¹⁰⁹ "Veni creator spiritus", [Catholic Encyclopedia online] <http://www.newadvent.org> (besökt 2005-12-07).

¹¹⁰ "Veni creator spiritus", <<http://www.newadvent.org>>.

¹¹¹ "Veni creator spiritus", Grove online ed. L. Marcy <<http://www.grovemusic.se>> (besökt 2005-12-07).

Källbeskrivning C473

Detta codex är i C-samlingen rubricerad som ett *processionale* från Vadstena. Den innehåller processionssånger för festdagar börjande med palmsöndagen och slutar med Birgittafesten.

Pärmen är gjord av trä klädd med brunt läder.

På rektosidan av försättsbladet står, i senmedeltida handstil skrivet: *Non est peccatum occedere suum patrem/fratrem.*¹¹² På fol. 1r står i rött:

*Ithem hær æphter staar alla the processions som os bør haffwa om arith hwilken systher som ey haffwer rubricam j sinne book oc wil hær see j tha liggher thænna bok almenth bak j regera stolen oc haffwer jak skriwat æpter ty som moder a f oc k g thæt lagadho nar b f war summ cantrix oc gaff min ælskelika moder k g hær permanent beden goth før hæne.*¹¹³

A f står förmodligen för abbedissan Anna Fickesdotter Bylow (abbedissa mellan 1501-1520), b f antagligen för nunnan Birgitta Farmansdotter (nunna vid Vadstena mellan 1493-1539) och k g för Katarina Gudmundsdotter (eg. Johannsdotter nunna i Vadstena mellan 1476-1519).¹¹⁴ Det är sannolikt att skrivaren var Kristina Hansdotter Brask, en nunna i Vadstena från 1459 till 1520. Genom att veta vem skrivaren var kan man placera in den ganska bra i tiden. Boken är dock skriven efter translationen, om än inte så långt efteråt. Skrivaren har med största sannolikhet deltagit vid translationen, eftersom hon var vid klostret vid den tiden. Att källan går att placera in i tiden och att man kan namnge en möjlig skrivare gör att den kan ses som en pålitlig källa och ge en mycket sannolik version som bör vara så lik den man använde som möjligt.

Melodin och texten

De fyra olika versionerna jag tittat på skiljer sig alla från varandra, men jag bedömer att det är fråga om skrivfel. Om man tittar i bilaga 3b kan man se transkriptioner av melodierna från de olika handskrifterna uppställda vid varandra. Den första frasen *Preciosi sancti dei*¹¹⁵ är i alla versioner exakt lika. På ordet *quorum* skiljer sig C 472 från de övriga och går ner till e istället för d, vilket bör vara ett skrivfel eftersom det i två av tre fall står d. På ordet *hic* skiljer sig C 473 från de två övriga där rörelsen är a¹-c¹ i C 473 till skillnad från a¹-d¹. Också detta bör vara

¹¹² Andersson-Schmitt, Hallberg och Hedlund, *Mittelalterliche Handschriften der Universitätsbibliothek: Katalog über die C-sammlung* : 5. s. 190.

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Hela texten lyder: *Preciosi sancti dei quorum reliquie hic continentur succurrite nobis nunc et ante deum.*

ett skrivfel. I övrigt följer versionerna varandra exakt fram till det sista ordet *deum* där versionerna C 473 och C 472 slutar på d medan båda versionerna i C 481 slutar på e, vilket jag anser vara den rätta sluttonen då den stämmer överens med sångens modus. Detta skulle kunna vara ett tecken på att C 473 och C 472 hör ihop, kanske genom avskrivning (då pikturerna också liknar varandra), då de innehåller samma fel.

Sången går i modus 3 vilket man kan se på dess närmast pentatoniska karaktär och pendlande mellan g och c¹ samt g och d. Ytterligare ett tecken på att den går i modus 3 är dess slutton e. I C 481 5r står även en 3:a utskriven innan sången, vilken borde syfta på sångens modus. Sången har ett ambitus på en oktav, d¹-d². Den här sången är betydligt mycket mer melismatisk än de tidigare sångerna och har melismer på grupper om två till fyra toner i nästan varje ord, få flera ställen mer än en grupp. Den tonala höjdpunkten med tonen d² finner man på ordet *succurrite*. Ett starkt drag hos denna melodi är att den har ett slags fallande motiv då det ofta förekommer språng uppåt för att sedan falla neråt i skalor.

Texten är mycket kort och är inte biblisk utan diktad till något tillfälle eller kanske speciellt till denna sång. Texten är en bön till de helgon vars relikier finns på den plats där man befinner sig. Man ber helgonen om hjälp nu och den dagen man står framför Gud. Texten lyder:

Preciosi sancti dei, quorum reliquie hic contentur, succurrite nobis nunc et ante deum.

[Guds dyra helgon, vilkas relikier ligger här, hjälp oss nu och inför Gud.]¹¹⁶

En sång till relikerna och relikfesten

I *BL* finns sången upptagen till vespren vid *in veneratione reliquiarum* (4 augusti). Relikfester firades vid i de flesta medeltida traditioner och i *Breviarium Upsalense* finns ett officium kallat "Preciosi sancti dei" som i princip är sammanställt av stoff från *omnium sanctorum* och från martyrliturgin i *communet*.¹¹⁷ Detta behöver egentligen inte nödvändigtvis ha med sången att göra men ändå kan vara värt att nämna.

Texten är mycket allmänt hållen och borde därför passa vid flera olika tillfällen. Just på grund av textens generella art kan man sluta sig till att den förmodligen inte är diktad i Sverige, trots att det verkar vara svårt att hitta sången på något annat ställe, något som jag inte lyckats göra än så länge. Att jag drar slutsatsen om att den inte torde vara skriven i Sverige på grund av dess generella art är att det redan finns så många sånger av denna art att det vore onödigt att skriva några nya, åtminstone vid den här tiden.

---

¹¹⁶ Texten är tagen ur *BL*.

¹¹⁷ Sven Helander, *Den medeltida uppsalaliturgin : studier i helgonlängd, tidegärd och mässa*, Lund 2001, s. 308.

Sången finns inte med i *Cantus*, vilket skulle kunna tyda på att den inte var så speciellt vanlig i Europa. Det skulle möjligen också kunna vara som med *Veni creator spiritus* att det är en sång alla borde kunna. Jag tror dock att sången snarare var ovanlig än vanlig eftersom det inte finns något annat som tyder på att den skulle vara så allmänt känd att den borde kunnas utantill.

4.2.2 Regnum mundi och Concede nobis

Det var under den centralaste delen av translationen som responsorierna *Regnum mundi* och *Concede nobis*, samt efter dem sekvensen till Katarina, framfördes. När relikerna för första gången togs fram och visades för alla som var där framfördes *Regnum mundi* för första gången vid detta tillfälle. *Regnum mundi* kom även att framföras en gång till, i slutet av ceremonin.

Melodin och texten till *Regnum Mundi*

Huvudkällan till transkriptionen av denna melodi, som återfinns i bilaga 1d, har varit C 472 vilken tidigare i detta kapitel har en utförlig källbeskrivning. *Regnum mundi* är den sång som står först i processionalet, på folio 1r-1v. Den första bokstaven i sången är rikt utsmyckad i guld, blått, vinrött och rött bläck. Längst upp till höger på sidan står i rött bläck: *Jtp* [Item = vidare] *sancte birgitte högtith translatio och natale til första aftonsagen*. I övrigt är sången skriven i huvudsak med svart bläck med kvadratnotskrift på fyra röda notlinjer. Som jämförelse till melodin har jag använt mig av versionen i C 481. I den versionen står dock inte versen med melodi utan endast med text. Faksimil av de båda handskrifterna finns i bilaga 2c.

De två versioner jag har använt mig av skiljer sig lite på några ställen, i bilaga 3c kan man se en uppställning av de två melodierna bredvid varandra. Det första stället som skiljer sig mellan de två versionerna är på det tredje ordet, *et*¹¹⁸ och dess melism. I C 472 fattas två toner som finns med i C 481 vilket kan bero på en felskrivning men kanske snarare på att man där bara valt att korta av melismen. Jag anser att figuren som den står i C 481 är den rätta eftersom exakt samma figur återkommer på ett annat ställe och är då lika i båda versionerna. Nästa ställe som skiljer sig mellan de två versionerna är vid texten *..mei iesu christi..* där det också måste vara ett skrivfel nämligen skrivet på fel linje. Vid detta ställe anser jag att det är

---

¹¹⁸ Hela texten lyder: *Regnum mundi et omnem oratum seculi contempsit propter amorem domini mei iesu christi, quem vidi, quem armavi in quem credidi quem dilexi. V. Eructanit cor meum verbum bonum dico ego opera mea regi.*

C 472 som har rätt eftersom linjen blir mycket bättre i det fallet och man slipper ett kvartsprång mellan slutet på *mei* och början på *iesu*. Det förekommer också på några ställen att det inte finns något fast förtecken utskrivet och måste bero på att skrivaren glömt att sätta dit det.

Melodin är melismatisk, går i modus 5 och har ett ambitus på en oktav f-f¹. Den har en ganska tydlig F-durtonalitet, då figuren f-a-c återkommer på flera ställen. Tonen c² fungerar som centralton och melodin kretsar runt den. Versen och responsoriedelen har mycket lika melodi, åtminstone de tre första orden i båda delarna i stort sätt är identiska. Den inledande melodin återkommer också inom versen där den startar om igen vid *..dico ego..* Versen kan delas upp i två delar 1) *eructavit cor meum verbum bonum* och 2) *dico ego opera mea regi*. I del 1 kommer alltså samma inledande tema som kom i responsoriedelens början och spinner sedan vidare. I del 2 kommer som sagt det inledande temat in en gång till men spinns vidare lite annorlunda mot i del 1. Doxologin följer sedan melodin till del 2. Sången följer den vanliga formen för ett responsorium.

Regnum mundi et omnem ornatum seculi contempsi propter amorem domini mei iesu christi

Quem vidi quem armavi in quem credidi quem dilexi

V. Eructavit cor meum verbum bonum dico ego opera mea regi.

[Jag föraktade jordisk makt och all världslig hyllning på grund av min kärlek till men herre Jesus

Kristus, han som jag såg, han som jag älskade, han till vilken jag satte min tro.

V. Mitt hjärta flödar över av sköna ord; jag säger: min dikt gäller en konung.]

Vad man kan säga om texten till responsoriedelen är att den inte är biblisk men mycket väl skulle kunna vara ett citat av en annan typ, kanske ur någon gammal text av exempelvis någon kyrkofader eller liknande. Sången är använd vid flera av Birgittahögtiderna och förknippas på så sätt med henne, naturligtvis måste hon också ha instämt i sångens budskap och innehåll. Sången förekommer dock på för många ställen för att den skall kunna ha varit diktad av henne och är antagligen skriven före hennes tid. Versen kommer från Psaltarens psalm nr 45, vilken är en ”bröllopsång för konungen” – en sång om kärlek. Psalmen besjunger här konungen, Gud och kvinnan.

Text och melodi till Concede nobis

Jag har endast lyckats hitta en version av denna sång, i C 481, där den står i bokens senare del folio 62r-62v. En faksimil ur handskriften finner man i bilaga 2d. En källbeskrivning av C 481

kommer i stycket efter detta. En transkription av *Concede nobis* finns i bilaga 1e. Melodin till denna sång är mycket melismatisk. Den går i modus 1 och har stor ambitus om man jämför med de övriga sångerna som hittills har legat inom en oktav. Denna sångs ambitus sträcker sig från A till g¹ alltså nästan två oktaver. Den är noterad i c-klav nästan hela tiden utom utom vid ...ut ad eorum peruenire..., där den byter till f-klav.

Texten med översättning presenteras nedan:

Concede nobis domine quesumus veniam delictorum et intercedentibus sanctis quorum hodie solennia celebramus. Talem nobis tribue deutionem ut ad eorum peruenire mereamur societatem.

V. Adiuuent nos eorum merita quos propria impediunt scelera. Excuset intercessio accusat quos actio et qui eis tribuisti celestis palmam triumphi nobis veniam non deneges peccati.¹¹⁹

[Vi ber Dig, Herre; Giv oss våra synders förlåtelse och skänk oss, genom de helgons förmedlan, vilkas högtid vi firar idag, en sådan hängivenhet att vi ska förtjäna att nå fram till deras gemenskap.

V. Må förtjänsterna hos dem, som avstod från egna brott, hjälpa oss. Må deras medlande fritaga oss. [...] och må Du inte förvägra oss [Din] nåd, Du som har tilldelat dem den himmelska triumfens palmkvist.]

Texten är en bön till Gud att genom helgonen vilka man firar den dagen, få en sådan hängivenhet att man förtjänar att nå fram till helgonens gemenskap.

Till kvinnan och till helgonet

Regnum mundi förefaller starkt förknippad med helgonfirande speciellt för kvinnliga helgon. I *BL* finner man den vid *commune plurimarum virginum* samt vid Birgittas translationsdag.. I databasen *Cantus* finner man också att den vanligen förkom vid helgonfester för kvinnor. Den användes vid *communum virginum*, *commune unis virginum*, *Mariae Magdalene*, *commune unis virginum martyrum*, *Maria Aegyptiacae* med mera. I C 481 folio 24r står den till *in una virgine in vesperis*. Den kan också ha varit en sång som var vanlig under processioner eftersom den finns med processionalet. Sången verkar också vara förknippad med den heliga Birgitta då den både förekommer vid Birgittas translationsdag och Birgittadagen i *BL* och medtagen i *Rosa rorans bonitatem* en hystoria för den heliga Birgitta av Nicolai Hermanni. Både att sången användes för att hylla kvinnliga helgon och att den använts till Birgittas translationsdag och i Birgittas hystoria gjorde den väldigt passande vid detta tillfälle. Att

---

¹¹⁹ Texten här är tagen ur *BL*.

Regnum mundi även sjungs en gång till mot slutet av translationen visar att man måste ha tyckt att den var viktig i detta sammanhang.

Man kan här påpeka att det finns olika typer av kvinnliga helgon exempelvis finns en skillnad mellan *vidua* och *virgo*, vilket betyder änka respektive jungfru. Birgitta var som tidigare nämnt en änka och Katarina skall ha varit jungfru eftersom hennes äktenskap aldrig skall ha fullbordats. *Regnum mundi* verkar generellt ha använts till jungfruhelgon, och passade då bra till Katarina men sångens innehåll passade även till Birgitta och användes därför också till henne.

Concede nobis är inte som *Regnum mundi* starkt förknippad med Birgitta utan har en karaktär mer lik *Praeciosi sancti dei*. *Concede nobis* fungerar dock inte som en bön till helgonen utan en bön till Gud att få komma närmre till helgonens gemenskap. Sången användes vanligtvis vid relikfesten, *In veneratione reliquiarum*, i *BL* och står i antifonalet C 481 vid *de reliquiaris*. *Veneratio reliquiarum* firades i Linköpings stift den 4:e augusti vilket då låg mycket nära festen i tiden samtidigt som dess innehåll passade bra vid detta tillfälle. I *Cantus* kan man se att den också var vanlig vid andra helgonfester såsom *omnium sanctorum* (alla helgon), och står i *commune plurimorum confessorum*, *commune plurimorum martyrum* med mera. Det verkar alltså vara en välanvänd sång åtminstone i övriga Europa. Här i Sverige verkar den endast ha använts vid relikfesten och till alla avlidnas fest – *festum omnium defunctorum*, åtminstone i Linköpings stift.

4.2.3 Recensemus in hac die

Recensemus in hac die är en sekvens skriven till den heliga Katarina. Den framfördes av systrarna under translationens viktigaste del. I Ragvaldssons berättelse står: ...*børjadhe systrarna siunga sequentiam af S. Chatarina tricentecimus in hac die.... Tricentecimus* måste vara en felskrivning och man måste ha menat *Recensemus*.¹²⁰

Melodin till sekvensen

Carl-Allan Moberg nämner denna sekvens vid flera tillfällen i *Über die schwedischen Sequenzen*.¹²¹ Han daterar den till 1400-tal men kan inte säga något mer exakt eftersom han inte vet vem som skrivit den. Moberg har använt C 420 som källa, i vilken endast texten finns återgiven. Han har således inte hittat melodin, detta förmodligen beroende på att det ingen

¹²⁰ Moberg, *Über die Schwedischen Sequenzen*, s. 70-71.

¹²¹ Moberg, *Über die schwedischen Sequenzen*, Uppsala 1927.

katalog över C-samlingen fanns vid tiden han skrev sin bok. Jag har dock lyckats lokalisera melodin som återfinns i C 481 folio 33v-35v, med hjälp av den utmärkta katalog som finns idag. Faksimil ur handskriften kan man se i bilaga 2e.

Källbeskrivning C 481

C 481 är ett antifonarium skrivet i Vadstena vid 1400-talets slut. Boken är inbunden i träpärm klädd med brunt läder och innehåller 89 pappersblad. Boken består av två huvuddelar. Den första delen är fram till folio 75v och den följs av en nyare del som är tillsatt senare. Skriftspegeln på den första delen fram till folio 49v är 15,5 × 10,5 cm med 7 notsystem. Från folio 49v är skriftspegeln 16,5 × 11 cm och 8 (till 51v) eller 10 notsystem. Noterna är skrivna med kvadratnotskrift i notsystem med fyra röda linjer. Initialbokstäverna är antingen röda eller blå.

Det är i huvudsak två olika pikturer i den första delen. Fram till folio 33v är skrivet av en okänd hand som skriver i ”bastarda”. Från folio 33v till 36v är skrivet av Michael Nicolai, munk i Vadstena 1487-1516, han har även skrivit folio 40r-41r.¹²² Sekvensen till Katarina vilken just är skriven på folio 33v till och med folio 35v är alltså här nedskriven av Michael Nicolai. I den nyare delen är texten skriven av flera händer.

Sekvensen finns som tidigare nämnt på folio 33v-35v. Den börjar på tredje raden på folio 33v, initialbokstaven i den första versen *Recensem* är skriven i rött bläck. I marginalen vid sekvensens första rad står skrivet, i en annan nyare handstil: *De Sta Catharina Suecica*. Längst ner på sidan under notsystemen står också skrivet i samma nyare handstil som det ovan: *Vide: Acta Sanctor. Mart. Tom/Jom III pag. 503*. Nedan kan man se sekvensens första halvstrof och början på den andra halvstrofen med samma melodi.

¹²² Andersson-Schmitt, Hallberg och Hedlund, *Mittelalteliche Handschriften der Universitätsbibliothek Uppsala* :5, s. 206.

Begynnelsebokstaven i varje strof är i rött bläck. Varje strof är avdelad med dubbla skiljelinjer mellan det sista ordet i strofen och det första ordet i den följande strofen. Orden är skilda från varandra med ordskiljelinjer. De dubbla skiljelinjerna vid begynnelseorden *hec, mundi, licet, sed, ut, suam, vite, se, thecuites, hec, vera, o* och *sis* är markerade med ett rött streck mellan skiljelinjerna.

Inga korrigeringar är gjorda på de första tre sidorna. På folio 35r finns dock korrigeringar i strofen *O, beata...*, gjorda efter en felskrivning vid *...Katerina egrotorum...*, där skrivaren råkat förskjuta texten i förhållande till melodin så att melodin till *beata* har hamnat över *Katerina*. Skrivaren har dock strukit över felet och skrivit dit det rätta.

Ovan kan man se rättningen: C 481 35r, rad 4 och 5.

Form- och melodianalys

Recensemur in hac die är skriven i en typisk sekvensform. Den har åtta dubbelstrofer vilka de första sex har tre versrader i varje strof medan de två sista har fyra versrader i varje strof. Varje halvstrof har sin egen melodi som upprepas i dubbelstrofens andra del. Alla strofer är skrivna på rim med formen AAB, AAB i de sex första dubbelstroferna och AAAB, AAAB i de två sista. Transkription av melodin hittar man i bilaga 1f. Melodin går i modus 1 och har en tydlig F-durstonalitet. Den har ett ambitus på en nona med c som lägsta ton och d¹ som högsta. Eftersom det i denna sång finns så stort melodimaterial har jag tyvärr inte hunnit analysera melodin närmre och heller inte hunnit gå igenom andra sekvenser för att se om någon av melodierna är "återanvänd" från någon annan sekvens. Detta skulle kunna emellertid kunna vara ett bra uppsatsämne i sig och jag hoppas att någon i framtiden kan göra det.

Det textliga innehållet

Man kan generellt säga att texten är ganska "saklig", och behandlar de olika aspekterna av Katarinas liv som ofta annars påpekas. Det berättas om hur hon trots sin spåda ålder började "föra krig mot alla laster" och tog avstånd från världsliga saker. Den berättar också om hur

hon trots att hon var gift aldrig haft ett ”köttsligt” äktenskap utan hur makarna vigt sitt liv åt Gud utan att ha skadats av en ”oren” förening. Hon reste till fjärran land, var lik sin mor även i makt, följde korset som sitt livs ledare, var kysk och ständigt i templen. Det sägs också att hon överallt var känd för sin kyskhets och fromhet. Det berättas att han tog hand om och botade sjuka och att hon genom böner gjorde blinda seende, stumma talande och döda levande. Sången slutar sedan med först en bön till Katarina om att bevara de som ber och ge dem evig glädje, sedan en bön till Fadern att få förenas med det heliga.

Här följer hela texten till sekvensen med en översättning, gjord av prof. Monica Hedlund:

Recensemur in hac die - Vi firar idag ... (vanlig inledning till helgonsekvenser)

1a) Recensemur in hac die cum concentu armonie Katerine gloriam	1a) Vi firar idag med harmonisk samklang Katarinas ära.	5a) Vite ducem sequitur, letaque complectitur, sponte crucem Domini.	5a) Hon följer som sitt livs ledare och omfamnar glad självmant Herrens kors.
1b) Hec virtutum armonia et devota theoria mercabatur gratiam	1b) Med dygdernas harmoni och from filosofi vann hon äran.	5b) Se armat ad prelium, fraudem cavens hostium, nulli cedens homini.	5b) Hon beväpnar sig till strid I det hon aktar sig för fiendernas bedrägeri vikande för ingen människa (utan att vika sig för ...)
2a) In etate hec tenella cepit exercere bella cuncta contra vitia	2a) I spåld ålder började hon föra krig mot alla laster.	6a) Thecutes probitate hec est, Anna castitate, templos vacans jugiter.	6a) I rättrådighet var hon en Thecuas like, i kyskhets Hannas i det att hon ständigt ägnade sig åt templen.
2b) Mundi rebus resignavit, hostis fraudes superavit, divina potentia.	2b) Hon tog avstånd från världsliga saker hon besegrade djävulens försåt genom gudomlig makt	6b) Ubiquumque erat nota, pro beata et devota, habentur veraciter.	6b) Varhelst hon var känd för salig och from hölls hon i sanning.
3a) Licet viro copulata, non est virum amplexata, carnali connubio;	3a) Fastän gift med en man omfamnade hon aldrig en man i köttsligt äktenskap	7a) Hec est scola discipline, vas valentis medicine; hiis, quos morbi pungunt spine, fundit medicamina.	7a) Hon är skolan för läran hon är kärlet för den verksamma medicinen; åt dem, som sjukdomens taggar stinger, gjuter hon botemedel.
3b) Sed effecti Nazarei, laudibus insistunt Dei, non lesi contagio.	3b) utan de vigde sitt liv åt Gud och ägnade sig åt Guds lov utan att skadas av en oren förening.	7b) Cecus videt mutus, fatur paralysis et curatur ac defunctis vita datur hujus per percamina	7b) Den blinde ser, den stumme talar, den förklamade botas även, och liv ges till de avlidna genom hennes böner.
4a) Ut divinis sit propinqua, se ferebat in longinqua, spreto solo proprio.	4a) För att vara nära det gudomliga begav hon sig till fjärran land och försmådde därmed sitt eget land.	8a) O, beata Katerina, egrotorum medicina, serva tuos a ruina, vera vina tu propina perpetue leticie.	8a) O saliga Katerina, du de sjukas medicin, bevara de dina från undergång utgjut ditt äkta vin av evig glädje.
4b) Suam matrem imitata, ubiquumque est morata, et parens imperio.	4b) Hon efterliknade sin mor varhelst hon uppehöll sig och lydde under hennes befallning.	8b) Sis et nobis recreamen, placans patrem atque flamen, vt finale post examen, sanctis nos conjungat amen, salvator, rex glorie.	8b) Var även för oss en vederkvickelse, i det du blidkar Fader och Ande så att efter den slutliga prövningen Frälsaren, årans konung, må förena oss med de heliga. Amen.

Användning

Förutom dess användning vid Katarinas translationsfest nämner Moberg att sekvensen också, troligen genom ett skrivarfel, förekommer i en handskrift (UUB C 420) dagen för Helena av Västgöta den 31 juli och 25 november till Katarina av Sverige.¹²³ Sekvensen står dock inte med i *BL* och den finns heller inte i *Cantus*, vilken inte innehåller svenska källor.

Användningen under festen är dock mycket klar. Eftersom det fanns en sekvens diktad till Katarina var det helt naturligt att använda den, och dessutom under den viktigaste delen av högtiden. Det kan också vara värt att återigen påpeka att det var systrarna som sjöng denna sång, ett sätt att visa kvinnornas vördnad för henne samtidigt som det ger systrarna en starkare närvaro och en större delaktighet i ritualen.

4.2.4 Petre amas me (Petri amarini)

I Ragvaldssons berättelse presenteras sången på följande sätt: *Första responsorium som the sungo var Petri Amarini thet andra Regnum Mundi...*¹²⁴ *Petri Amarini* måste vara en felskrivning och borde syfta på *Petre amas me* vilken är ett responsorium till festen för S. *Petrus ad vincula*, det vill säga ”petri kedjors dag”.¹²⁵

Texten

Texten är en dialog mellan Jesus och Petrus, som börjar med att Jesus frågar Petrus om han älskar honom.

	Petre amas me. Tu scis domine quia amote. Pasce oues meas. ¹²⁶
	V. Simon iohannis diligis me plus his tu scis domine quia amo te.
[Jesus frågar]	Petrus, älskar du mig?
[Petrus svarar]	Du vet, Herre, att jag älskar Dig.
[Jesus säger åt honom]	Valla mina får.
	V. Simon Johannes, älskar du mig mer än dem? – Du vet, Herre, att jag älskar dig!

Huvudkällan

Huvudkällan för melodin till *Petre amas me* är C 481, vilken tidigare fått en källbeskrivning. Vad jag mer kan säga om just denna sång är att den i C 481 är skriven med en annan handstil än de övriga sångerna jag använt ur samma bok. Här är texten i en mycket mer kantig stil,

¹²³ Moberg, *Über die schwedischen Sequenzen*, s. 129.

¹²⁴ Fritz och Elfving, *Den stora kyrkfesten*, s. 50.

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Texten är tagen ur *BL*..

noterna ser också lite annorlunda ut också de mer kantiga. Något som också gör att den ser lite annorlunda ut är att den är skriven mycket tätare än de tidigare sångerna i boken. I övrigt har jag också använt mig av källorna A 103 k 121 i RA och RA fragm 5119. Faksimil av alla källor återfinns i bilaga 2f.

Källbeskrivning A 103: K 121

Sången är skriven på ett pergamentblad som använts till pärm till någon form av dokument, men är nu avtaget. Bladet är ursprungligen från ett antifonarium. Tidsbestämningen är gjord till 1400-tal. Noterna är skrivna med kvadratnoter på ett fyrradigt notsystem med röda notlinjer. Texten är skriven med svart bläck. Den första bokstaven i *Petrus* är skriven med grönt bläck, vidare är *Pasce* markerat med rött bläck. *Symon* och *Gloria* är skriven med utsmyckade initialer.

Källbeskrivning RA 5119¹²⁷

Sången är skriven på ett pergamentblad som använts till omslag för en boskapslängdsrapport från Uppland år 1622. Responsoriet omges av flera Petrussånger och kommer enligt katalogen också från ett antifonarium, troligen till någon Petrusdag. Den är skriven med kvadratnotskrift på ett notsystem med fyra rader.

Melodin

Jag har använt de båda källorna från Riksarkivet för att jämföra med versionen från C 481, som är min huvudsakliga källa och den version jag anser vara den mest troliga. En jämförande transkription finns i bilaga 3d.

De tre versionerna skiljer sig från varandra men det som skiljer sig är mest av ornamentalt art. Generellt är det C 481 och RA 5119 som är mest lika. Trots att de olika versionerna skiljer sig från varandra kan man säga att den grundläggande linjen är samma i de tre fallen. Responsoriedelen är mycket melismatisk, vilket kan göra att man sjunger den lite olika vid olika platser. Därför anser jag att C 481 bör vara den mest relevanta källan eftersom den kommer från Vadstena och är skriven relativt nära festen i tiden.

Melodin går i modus 4 och har ambitus på en septima d¹ till c². Som sagt är responsoriedelen mycket melismatisk medan versen som börjar med en lång melism fortsätter

---

¹²⁷ Riksarkivet : RA 5119, *Boskaps m fl längder: Uppland 2:6/Kontribution 1622*.

mer syllabiskt. Doxologin sjungs på samma melodi som versen. Transkriptionen av melodin finns i bilaga 1g.

Hur kom det sig att denna sång användes under translationen?

Användningen av denna sång under translationen är ganska självklar. Eftersom man firade translationen på dagen för *Petrus ad vincula* det vill säga Petri kedjors dag, var det naturligt att ta med någon sång till dagens ära. Vanligtvis sjöngs *Petre amas me* den här dagen enligt *BL* och i *Cantus* kan man se att den användes även vid andra Petrusdagar.

4.2.5 Te Deum laudamus

Te Deum laudamus är en lovsång som är mycket vanlig. Jag kommer inte att säga så mycket mer om den eftersom det redan finns skrivet mycket om den. En bra sammanfattning av dess historia hittar man i *Catholic encyclopedia*¹²⁸.

Lite kortfattat om sångens historia kan man nämna att dess ursprung går tillbaka till 500-talet.¹²⁹ Den har i det romerska breviariet kommit att kallas *Hymnus Ambrosianus*. I det romerska breviariet föreskrivs lovsången vid slutet av matutinen vid alla årets festdagar, alla söndagar från påsk till advent, alla söndagar från jul till septuageisima och till alla helgdagar vid påsk. Förutom att lovsången användes i tidegården sjöngs den också som tacksägelse till Gud för speciella händelser som exempelvis påveval, biskopsvigningar, helgonförklaringar, kungakröningar med mera, vanligtvis efter officiet eller mässan som en egen ceremoni. Därför är det inte underligt att denna lovsång förekommer vid translationen. Lovsången är till för att användas vid sådana här tillfällen och den används här för att avsluta ceremonin. Texten är skriven i rytmisk prosa och följer således inte någon metrisk form. Melodin återfinns i sin helhet i bilaga 1h.

---

¹²⁸ H.T Henry, "Te Duem laudamus", *Catholic Encyclopedia*, <http://www.newadvent.org/> (besökt 2005-12-16).

¹²⁹ Följande stycke ur H.T Henry, "Te deum laudamus", <<http://www.newadvent.org/>>.

5 Avslutande diskussion

Efter att högtiden var över och det gått några dagar fyllda av predikningar och vördnad till den nyligen saligförklarade kvinnan, började folket lämna staden och livet där började återgå till det normala. Katarina var saligförklarad och hade fått sin translation i pompa och ståt. Folket vid klostret måste ha jobbat hårt med allt arbete kring den. Festligheterna hade också kostat dem mycket pengar eftersom de tagit emot så många gäster och tagit hand om dem och även därtill givit de mest ärade gästerna gåvor innan de reste hem. Men man hade förmodligen tjänat mer än man förlorat då man med denna fest tjänat den saliga Katarina och därigenom givit ära åt Herren, något man alltid strävade efter. Jag har i denna uppsats redogjort för Vadstena klosters uppkomst, den heliga Katarina, händelserna kring Katarinas translation och samlat och kommenterat sångerna som sjöngs under translationen.

Det fanns flera anledningar till varför allt hände vid Vadstena. Förutom det uppenbara att Katarina var med och grundade klostret tillsammans med sin mor och fanns begravd där fanns möjligheter som inte fanns på så många andra ställen i Sverige vid den här tiden. Vadstena var under 1400-talet en mycket viktig plats i Sverige – ett centrum för kunskap och religion. Vid klostret verkade ett antal systrar och bröder som kom att spela en stor roll för Sveriges historia. Man hade redan vid samma kloster fått en kvinna helgonförklarad nämligen Birgitta, Katarinas mor. Genom klostrets styrka samt Birgitta och Katarinas arbete i Rom var Vadstena väl känt av påven. Vadstena var också en viktig plats i den svenska kyrkoprovinsen dit även många vallfärdade. Av de systrar och bröder som fanns vid klostret kom de flesta från rika adelsfamiljer och tog till klostret med sig både rikedom och på sätt och vis också makt. Detta kan vara anledningen till att så många världsligt mäktiga och rika människor kom till festen. En annan anledning var också det religiösa klimatet som rådde i Sverige vid den tiden. Religionen var då mycket centralare och viktigare än vad den är idag och det måste ha varit mycket naturligare att delta i denna fest då. Eftersom då Vadstena var en så viktig plats både i makt och andlighet måste det ha ökat chanserna för denna typ av högtid och själva saligförklaringen av någon från klostret måste ha varit viktigt för klostret då det med detta förstärks.

Katarinas saligförklaring kom som ett resultat på hennes liv och den roll hon spelade för klostret. Hon sades ha varit en mycket from kvinna och hon var varit mycket ansedd både vid klostret och i Rom. Men det var inte bara hon, som en from Gudstjänande människa som

hedrades. Både under hennes levnadstid och efter hennes död skedde mirakler kring henne. Det var hennes ställning vid klostret och i samhället samt de mirakler som skett kring henne som gjorde att hon uppmärksammades.

Det var munken Ulf Birgersson som gjorde de första ansatserna för att få Katarina helgon förklarad, en process som kom att utmynna i hennes saligförklaring och translationsfest 1489. I Nils Ragvaldsson berättelse om festligheterna redogörs för vilka sånger som framfördes under festligheterna. De sånger som framfördes var *Veni sancte spiritus* (antifon), *Veni creator spiritus* (hymn), *Preciosi sancti dei* (antifon), *Regnum mundi* (responsorium), *Concede nobis* (responsorium), *Recensemus in hac die* (sekvens), *Petre amas me* (responsorium) och *Te Deum laudamus* (lovsång).

Förutom sångernas egna genretillhörigheter kan man säga att det finns en annan uppdelningsmöjlighet. Utifrån mina undersökningar kan man se fyra typer av syften med sångerna. 1) de ”vanliga” sångerna som togs till vid större högtider, 2) ”helgonsånger”, 3) sånger med speciell anknytning till Katarina och 4) sånger till dagen man firade på.

Till de ”vanliga” sångerna räknar jag *Veni sancte spiritus*, *Veni creator spiritus* och *Te Deum laudamus*. Detta gör jag på grund av att dessa sånger vanligtvis förekom på större högtider och hade ett allmänt drag som var bra att ta till när något lite extra skulle firas. Dessa sånger ger också festligheten en statushöjning då de visar att det var ett speciellt tillfälle, som var mycket väl värt att fira. Samtidigt kan man tänka sig att de gjorde det möjligt för fler att kunna sjunga med då dessa var sånger som alla med säkerhet kunde. Detta kan ha varit viktigt då det kom många människor utifrån. Sångernas textliga innehåll var också viktiga då de i förberedande syfte först kallar ned den helige ande, i början av festligheten för att till sist avsluta hela högtiden med en lovsång för att tacka Gud för det man fått varit med om.

Den andra gruppen av sånger vilken jag valt att kalla ”helgonsånger” syftar på de sånger som specifikt nämner helgon antingen i bön till dem eller för dem. Till denna grupp hör sångerna *Preciosi sancti dei*, och *Concede nobis*. Det är inte heller speciellt förvånande att se den här typen av sånger vid högtiden eftersom de passar mycket bra in på det man firade, nämligen ett helgon, eller åtminstone vad man trodde var på väg att bli det. Något jag finner speciellt intressant är att jag inte lyckats hitta förekomsten av *Preciosi sancti dei* någon annans än vid Vadstena eller Linköping. Texten förefaller vara lite väl generell för att vara nydiktad vid klostret då man egentligen inte behövde göra det eftersom sånger av denna typ redan fanns i stor utsträckning. *Concede nobis* verkar däremot vara allt vanligare

förekommande och speciellt vid firande av relikfester. Relikfesten firades dessutom i Vadstena den 4 augusti och låg därför nära festen i tiden.

Sånger med speciell anknytning till Katarina är *Recensemus in hac die* och *Regnum mundi*. Något som är intressant att notera är att det är systrarna som sjunger *Recensemus in hac die*, vilket kan tolkas som en speciell hyllning till Katarina som kvinna. *Regnum mundi* är också starkt förknippad med kvinnor då den vanligtvis förekommer vid dagar då kvinnliga helgon firas. Denna sång är också förknippad till Katarina genom hennes mor Birgitta då den ibland annat *BL* förekommer vid flera av hennes högtider. Jag anser det även möjligt att den också kan ha använts vid Birgittas translation då den också i *BL* förekommer vid dagen för hennes translation.

Den sista typen av sånger – sånger till dagen man firade på, representeras av *Petre amas me*. Anledningen till att denna sång finns med är att det var på Petri kedjors dag festen firades och att man ville få med en hyllning till dagen på en gång.

Det textliga innehållet i texterna säger också saker om varför man valde just dem. Om man börjar med *Veni sancte spiritus* och *Veni creator spiritus* ser man att de handlar om att kalla ner den heliga anden till högtiden. Den helige ande kallas till platsen och man kan se det som att anden med sin närvaro ger högtiden en större legitimitet. Man kan också se det som att man vill kalla ner anden likt den kom till lärjungarna och hjälpa dem med dess uppgift. Vidare ber man inte bara om att anden skall komma till festen utan också att anden skall hjälpa dem som är där att bli mer mottagliga för det som skall hända och hjälpa dem att få starkare tro och bli bättre människor.

Nästa sång som förekommer – *Preciosi sancti dei*, ber till helgonet man firar om hjälp inför de stundande händelserna och även senare när var och en skall stå inför Gud. Detta sjunger man då man precis anlant till graven där helgonet finns.

När man nu bett om andens hjälp och om helgonets, i detta fall Katarinas hjälp kan man börja med det man är där för att göra. Man kan alltså se dessa tre sånger som ett slags andligt förberedande inför själva högtiden. Efter förberedelserna kan den viktigaste delen börja. Medan graven öppnas och benen tas ut sjungs *Regnum mundi* och *Concede nobis*. Den första sången talar i Katarinas plats och talar om en ödmjukelse inför Gud och det som Gud ger, i detta fall translationen. Man kan också se *Concede nobis* som ett tecken på ödmjukhet inför högtiden men då från dem som firar den. Också var det under denna centrala del av högtiden man sjöng sekvensen som var diktad speciellt till Katarina. Med denna sekvens berättar man om hennes liv och ger genom denna beskrivning en starkare känsla för Katarinas helighet.

Genom denna sång ger man högtiden dess mening då man med hjälp av den förklarar varför man är där: *Recensemur in hac die* – ”Vi firar idag”.

För att inte glömma att man lånat dagen för festen av ett annat helgon sjunger man *Petre amas me* och ger därmed hyllning till denna dag. Man avslutar med *Te Deum laudamus* vilken är en lovsång och fungerar som ett tack till de heliga för den högtid man fått vara med om.

Vad sångerna säger om Katarinas och festens status är att det var något mycket viktigt som skedde, detta genom att använda sig av sånger som vanligtvis förekom vid andra stora högtider och viktiga tillfällen. Att man valt just dessa sånger grundade sig i den tidens användning av sånger som berikande av de liturgiska handlingarna, som utsmyckning av dem och som ett ytterligare led av dem. Det förekom under festen både välkända, välanvända sånger och mindre kända men alla var viktiga och bidrog alla till att förhöja festligheten. Detta var en viktig händelse för klostret och för Sverige och endast det bästa var gott nog.

6 Källor och litteratur

Musikalier i handskrift

C-samlingen på Uppsala universitetsbibliotek.

C 472 folio: 1r-1v , 33v-35r och 39v-40r.

C 481 folio: 5r, 6r, 17v, 24r, 33v-35r, 57r och 62r-62v.

C 473 folio: 13v-14r.

Riksarkivet, Stockholm

Fr 20120, KB (i ARKIS: RA), Ra-nr: 9999, A 103, k 121/, (CCM-signum: Ant. 57).

Fr 29760, KA (i ARKIS: RA), Ra-nr: 5119, Boskaps m fl. längder, Uppland 2:6/Kontribution 1622 (CCM-signum: Ant. 328).

Tryckt material

Andersson, Aron, *S:a Birgitta och S:a Katharina*, Uppsala 1982

Andersson, Aron, S. *Katarina av Vadstena : En levnadsteckning*, Rom (Birgittasystrarna i Rom) 1981

Andersson-Schmitt, Margerete, Hallberg, Håkan och Hedlund, Monica, *Mittelalteliche Handschriften der Universitätsbibliothek Uppsala : Katalog über die C-sammlung : band 5. Handschriften C401-550*, Stockholm 1992

Antiphonarium monasticum : secundum traditionem Helveticæ Congregationis Benedictinæ, ad codicum fidem restitutum, uo, 1943

Bohlin, Folke, "Sekvens", *Sohlmans musiklexikon* 5, Stockholm 1979

Fritz, Birgitta och Elfving, Lars, *Den stora kyrkfesten för sankta Katarina år 1489: Samtliga texter med översättning och kommentar*, Stockholm 2004.

Fröjmark, Anders, *Mirakler och helgonkult : Linköpings biskopsdöme under senmedeltiden*, Uppsala 1992

Helander, Sven, *Den medeltida Uppsalaliturgin : studier i helgonlängd, tidegärd och mässa*, Lund 2001

Hiley, David, *Western plainchant*, New York 1993

Lundberg, A. W (översättare), *Vadstena klostets minnesbok: "Diarium Vaztenense"* Stockholm 1918

Moberg, Carl-Allan, *Die liturgischen Hymnen in Schweden : Beiträge zur Liturgie- und Musikgeschichte des Mittelalters und der Reformationszeit*, Uppsala 1947

Moberg, Carl-Allan, *Kyrkomusikens historia*, Uppsala 1932

Moberg, Carl-Allan, *Über die schwedischen Sequenzen : eine musikgeschichtliche Studie. 1, Darstellung*, Uppsala 1927

- Musiken i Sverige 1 : Från forntid till stormaktstidens slut*, red. Jonsson, Leif, Nilsson, Ann-Marie Nilsson och Andersson, Greger, Stockholm 1994
- Nilsson, Ann-Marie och Moberg Carl-Allan, *Die liturgischen Hymnen in Schweden II : 1. Die Singweisen und der Varianten*, Uppsala 1991
- Nilsson, Ann-Marie (edit.), *Två hystorie för den heliga Birgitta : Nicolai Hermanni, Rosa rorans bonitatem och Birgeri Gregorii, Birgitte matris inclite*, Stockholm 2003
- Nyberg, Tore, *Birgittinsk festutgåva : Studier om Heliga Birgitta och Birgittinorden*, Uppsala 1991
- Pernler, Sven-Erik, *Sveriges kyrkohistoria 2 : hög- och senmedeltid*, Stockholm 1999
- Svensson, Lars, *Nordisk paleografi : handbok med transkriberade och kommenterade skriftprov*, Lund 1974
- Syster Patricia OSsS , "Vadstena klostrets abbedissor", *Birgitta av Vadstena : Pilgrim och profet 1303-1373*, (red.) Beskow, Per och Landen, Annette, Stockholm 2003

Internetkällor

- Halmo, Johann och Huglo, Michel, "Antiphon: Origins and composition of texts", *Grove online ed. L. Marcy*. <<http://www.grovemusic.com>> (besökt 2005-10-31)
- Boynton, Susan, "Hymn: Monophonic Latin: Metre", *Grove online ed. L. Marcy*. <<http://www.grovemusic.com>> (besökt 2005-10-31)
- Databasen *Cantus*, <http://publish.uwo.ca/~cantus/>
- "Doxologi", [*Nationalencyklopedin online*], <<http://www.ne.se>> (besökt 2006-01-13)
- Henry, T.H, "Te Deum laudamus", [*Catholic Encyclopedia online*], <<http://www.newadvent.org/>> (besökt 2005-12-16).
- Piltz, Anders, "Vadstena kloster", [*Nationalencyklopedin online*], <<http://www.ne.se>> (besökt 2005-11-07)
- "Translation", [*Nationalencyklopedin online*], <<http://www.ne.se>> (besökt 2005-11-14).
- "Veni Creator Spiritus", c <<http://www.grovemusic.com>> (besökt 2005-12-07)
- "Veni creator spiritus", [*Catholic Encyclopedia online*], <<http://www.newadvent.org/>> (besökt 21-11-2005)

Bilagor

Bilaga 1

Under oändliga lovsånger sannerligen med rinnande tårar

Sångerna till den heliga Katarinas translationsfest

Samlade och transkriberade av Anne Reese.

- 1a) Veni sancte spiritus
- 1b) Veni creator spiritus
- 1c) Preciosi sancti dei
- 1d) Regnum mundi
- 1e) Concede nobis
- 1f) Recensemur in hac die
- 1g) Petre amas me
- 1h) Te Deum laudamus (transkription av Ann-Marie Nilsson, *Två hystorie för den heliga Birgitta, Stockholm 2003*)

Bilaga 1a

Veni sancte spiritus

Källa : C 472 folio 39v-40r, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

8 Ve - ni sanc - te spi - ri - tus rep - le tu - o - rum cor - da fi - de - li - um
 et tu - i a - mo - ris in e - is ig - nem ac - cen - de qui per
 di - uer - si - ta - te lin - gua - rum cunc - ta - rum gen - tes in ve - ni - ta - te
 fi - de - i con - gre - gas - ti all - e - lu - ya all - e - lu - ya.

Bilaga 1b

Veni Creator Spiritus

Källa : Antiphonarium monasticum, uo 1943

8 1. Ve - ni cre - a - tor spi - ri - tus men - tes tu - o - rum vi - si - ta,
 2. Qui Pa - ra - cli - tus di - ce - ris, Do - num De - i Al - tis - si - mi,
 3. Tu sep - ti - for - mis mu - ne - re, Dex - trae De - i tu - di - gi - tus,
 4. Ac - cen - de lum - en sen - si - bus, In - funde a - mo - rem cor - di - bus,
 5. Hos - tem re - pel - las lon - gi - us, Pa - cem - que do - nes pro - ti - nus:
 6. Per - te - sci - a - mus da Pa - trem, No - sca - mus at - que Fi - li - um,
 7. Glo - ri - a Pa - tri Do - mi - no Na - to - que, qui a - mor - tu - is

8 Im - ple su - per - na gra - ti - a, Qu - ae tu cre - a - sti pe - cto - ra.
 Fons vi - vus, ig - nis ca - ri - tas et spi - ri - ta - lis un - cti - o.
 Tu ri - te pro - miss - um Pa - tris Ser - mo - ne di - tans gut - tu - ra.
 In - fir - ma no - stri cor - po - ris Vir - tu - te fir - mans per - pe - ti.
 Du - cto - re sic - te prae - ti - o Vi - te - mus om - ne no - xi - um.
 Te u - tri - us - que Spi - ri - tum Cre - da - mus om - ni tem - po - re.
 Sur - re - xit, ac Pa - ra - cli - to In - sae - cu - lo - rum sae - cu - la.

Bilaga 1c

Presiosi sancti dei

Källa : C 473 folio 13v-14r, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

Pre - si - o - si san - cti de - i qu - o - rum
re - li - qui - e hic con - ti - nen - tur
succ - urr - i - te no - bis nunc et an - te de - um.

Bilaga 1d

Regnum mundi

Källa : C 472 1r-1v, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

Regnum mun - di et om nem or na - t - um se - cu - li
con temp - si prop ter am o rem do - mi - ni me - i Je - su Chris - ti
Quem vi - di quem am - a - vi in quem crædidi quem di - lex - i.
E - ruc - ta - vit cor me - um ver - bum bo - num di co
e - go o - pe ra me - a re - gi.
Doxologi Glo ri - a pa - tri et fi - li - o et spi ri tu i sanc - ti.

Bilaga 1e

Concede nobis

Källa : C 481 folio 62r-62v, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

[R] Con-ce-de _____ no-bis do-mi-ne que-su-mus

ve-nia-m de-lic-to-rum et in-ter-ce-den-ti-bus

sanctis quo-rum ho-di-e soll-en-ni-a ce-le-bra-mus

Ta-lem no-bis tri-bu-e de-uo-ti-o-nem ut

ad-eo-rum per-ue-ni-re mere-a-mur

so-ci-e-ta-tem [V] Adi-u-ent nos _____ e-o-rum me-ri-ta

quos pro-pri-a im-pe-di-unt sce-le-ra ex-cu-set

in-ter-ces-si-o acc-u-set quos ac-ti-o et qui

e-is tri-bu-is-ti ce-les-tis pal-mam tri-um-phi

no-bis ve-ni-am non de-ne-ges pec-ca-ti.

[Doxologi]

Ta-lem Glo-ri-a Pa-tri et

Fi-li-o et spi-ri-tu-i sanc-to. Ta-lem

Bilaga 1f

Recensemus in hac die

Källa : C 481 folio 33v-35v, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

Recense - mus__ in hac die cum con centu__ ar - moni - e Ka te ri ne glori - am.

Hec vir - tu - tum armo ni a et devota__ the - ori a merca ba tur gra - ti - am

In e ta - te hec te nell - a cepit__ ex - er - ce re bel la cuncta con - tra vi ti a.

Mun - di re - bus resigna - vit, hostis__ fraudes su - per - a - vit, di vina po - tenti - a

Li - cet vi - ro__ copula - ta, non est virum amplex - a - ta, car - nali con nu - bio;

Sed effe - cti Nazare - i, laudibus in - sistunt De - i, non le si__ conta - gio.

Ut di - vinis sit propinqua, se fe re - bat__ in longinqua, spreto solo pro - pri - o.

Su am__ mat rem i mi ta - ta uibique est morata, et parens impe - ri - o.

Vi - te ducem__ sequi tur, le ta - que com ple ci ti tur, sponte cruce m__ Domi - ni.

Se__ amat ad__ prelium fraudem cavens ho - sti - um, nulli cedens__ homi ni.

Thecu i - tes probita - te, hec est Anna__ casti - tate, templo. vacans. jugi - ter.

U bi cum cue erat__ no - ta, pro bea ta__ et de - vota, ha be - tur ve - ra ci - ter.

Hec est sco - la__ disc - i - pline, vas va - len - tis me - di - ci - ne;

2 Recensemus in hac die sid 2

hi is, quos mor bi___ pungunt spine, fundit me di - ca - mi - na .

Ce cus___ vi - det___ mu - tus fa - tur, pa - ra - lys - is et cu - ra - tur,

ac___ defunc - tis___ vita da tur huj - us per pre - ca - mi - na .

O,___ be - a - ta___ Kate - ri - na, egro to - rum___ me - di - ci - na,

ser va tuos___ a___ ru - i - na, ve - ra vi - na tu propina, perpetis le - tici e.

Sis___ et no - bis___ re - cre - a - men, pla cans. pat - rem___ at - que fla men, et

fi - na - le___ post___ ex - a - men, sanc - tis nos

con - jun - gat a - men, sal - va - tor rex glo - ri - e.

Bilaga 1g

Petre amas me

Källa : C 481 folio 57r, uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

8 [R] Pe - tre a mas me Tu

scis Do - mi - - - ne qui - a

a - - - - mo te

Pas - - - - ce o - ves me - as.

8 [V] Sy - mon i - ohann - is di - li - gis me plus hijs

tu scis domine quia - a a - - - mo te Pas[ce]

8 [Doxologi] Glo ri - a pa - tri et fi - li - o et

spi - ri - tus sanc - - - - to. Pas[ce]

Te Deum laudamus

Källa : Bygdeboken 31v-32r
Transkription av Ann-Marie Nilsson ur Två hystorie för den heliga Birgitta, Stockholm 2003, s. 234-237.

TE de - um lau - da - mus te do - mi - ne con - fi - te - mur

TE E - ter - num pa - trem om - nis ter - ra ve - ne - ra - tur

TE[Bi!] om - nes an - ge - li ti - bi cre - li et v - ni - uer - sae po - tes - ta - tes

Ti - bi cle - ri - him et Sa - ra - phim in - cipe - sa - bi - li vo - ce pro - cla - mant

San - tus San - tus San - tus do - mi - ne De - us Ze - ba - oth

ple - ni sunt cre - li et ter - ra ma - ie - sta - tis glo - ri - æ tu - æ

TE glo - ri - o - sus A - pos - to - lo - rum cho - rus

Te pro - phe - ta - rum lau - da - bi - lis nu - me - rus

Te Deum, transkription av Nilsson, Två hystorie., 2003 (s.235)

Te Ma - ty - rum can - di - da - tus lau - dat ex - er - ci - tus

Te per - or - tem ter - ra - rum sanc - ta con - fi - te - tur Ec - ce - si - a

Pat - rem im - men - se Ma - ie - sta - tis

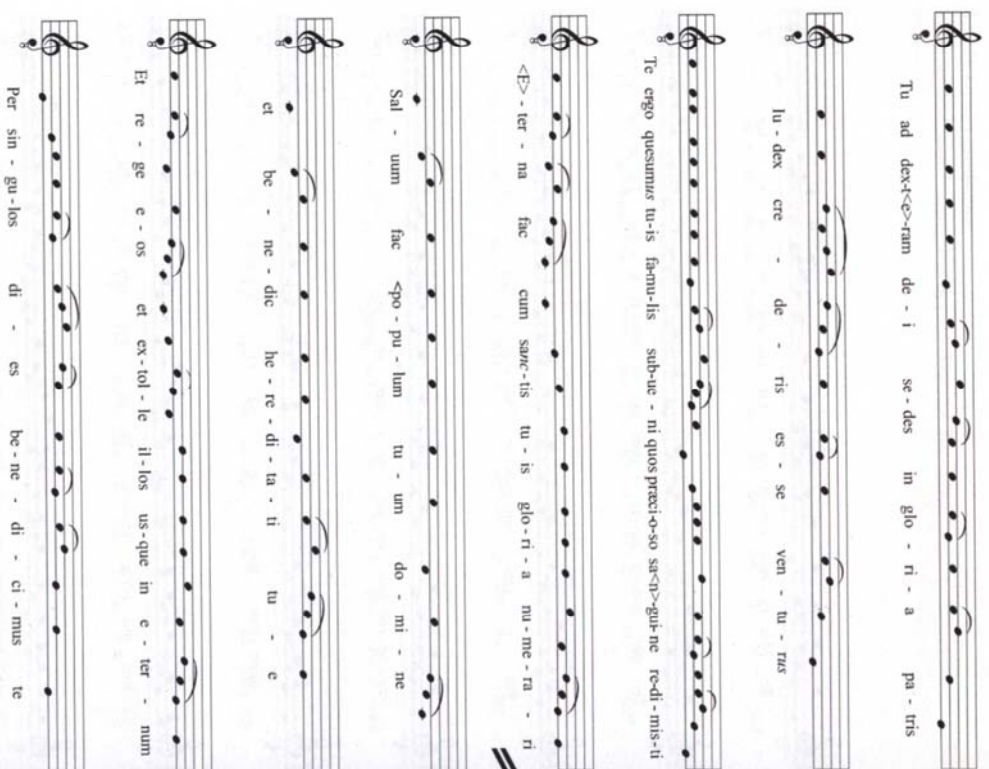
ve - ne - ran - dum tu - um ve - rum et vni - uers - ali - um

San - ctum quo - que pa - tris cli - tum spi - ri - tum

Tu Rex glo - ri - æ chris - te Tu pa - tris sem - pli - ter - nus es fi - li - us

Tu ad li - be - ran - dum sus - cep - tu - rus ho - mi - nem non ho - mi - nem vir - gi - nis v - lera - mus

Tu de - uo - to mor - tis a - cu - le - o a - ve - ru - is - ti ere - den - ti - bus reg - na - ce - lo - rum

Tu ad dex<e>-ram de - i se - des in glo - ri - a pa - tris

lu - dex cre - de - ris es - se ven - tu - ras

Te ergo quesumus tu-is fa-mu-lis sub-ue - ni quos praeci-o-sa sa<n>-gui-ne re-di-mis-ti

<E>-ter - na fac cum sa<u>-ris tu - is glo - ri - a nu-me-ra - ri

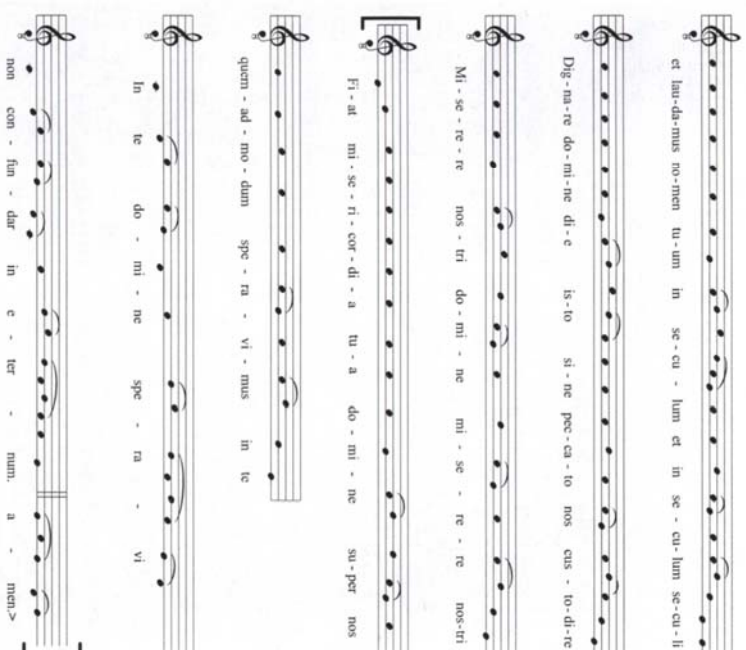
Sal - uum fac <po>-pu - lum tu - um do - mi - ne

et be - ne - dic he - re - di - ta - ti tu - e

Et re - ge e - os et ex-tol - le il - los us-que in e - ter - num

Per sin - gu - los di - es be - ne - di - ci - mus te

Diräkt efter "Eterna fac cum sanctis tuis gloria numerari" är ett kort avsnitt noterat två gånger och textunderläggningsupphör helt. I stället står orden "Helig Häre Gudh". Till slutet av *Te Deum* saknas både text och noter. Texten (inom klammer < >) till noterna, liksom slutet, har här supplerats (inom klammer | |) i enlighet med andra källor, och till felaktningen i notationen till *Tu rex glorie Christe* har rättelse tillägs.

et lau-da-mus ro-men tu-um in se - cu - lum et in se - cu-lum se-cu-li

Dig-na-re do-mi-ne di - e is - to si - ne pec-ca - to nos cus - to-di-re

Mi - se - re - re nos - tri do - mi - ne mi - se - re - re nos-tri

Fi - at mi - se - ri - cor - di - a tu - a do - mi - ne su-per nos

quem - ad - mo - dum spe - ra - vi - mus in te

In te do - mi - ne spe - ra - vi

men con - fun - dat in e - ter - num. a - men>

Bilaga 2

Faksimil av handskrifterna

- 2a) *Veni sancte spiritus*
- C 472 39v-40r, Uppsala universitetsbibliotek (UUB), C-samlingen (C).
  - C 481 17v, UUB, C
- 2b) *Preciosi sancti dei*
- C 473 13v, UUB, C
  - C 481 6r, UUB, C
  - C 472 33v-34r, UUB, C
  - C 481 5v, UUB, C
- 2c) *Regnum mundi*
- C 472 1r-1v, UUB, C
  - C 481 24r, UUB, C
- 2d) *Concede nobis*
- C 481 62r-62v, UUB, C
- 2e) *Recensemus in hac die*
- C 481 33v-35v, UUB, C
- 2f) *Petre amas me*
- C 481 57r, UUB, C
  - Ra: A 103, (CCM-signum Ant 57), Riksarkivet, Stockholm.
  - Ra-nr: 5119, Boskaps m fl längder, Uppland/Kontribuion 1622, Riksarkivet, Stockholm.

Bilaga 2a

Veni sancte spiritus

C 472 39v-40r, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

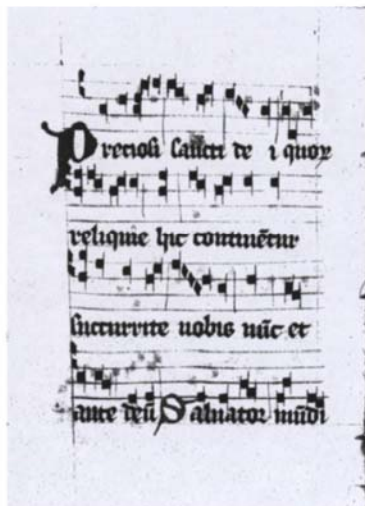

C 481 17v, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

Bilaga 2b

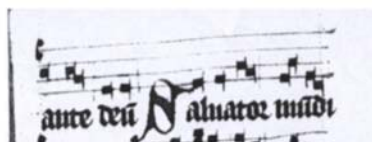
Preciosi sancti dei

Vänster: C473 13v.
Höger: C 481 6r.
Uppsala universitetsbibliotek
C-samlingen.

Vänster: C472 33v
Höger: C 472 34r.
Uppsala universitetsbibliotek
C-samlingen.

Vänster: C 481 5r.
Uppsala universitetsbibliotek
C-samlingen.

Bilaga 2c

Regmun mundi

Nedan till vänster: C 472 1r

Nedan till höger: C 472 1v

Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

C 481 24r

Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

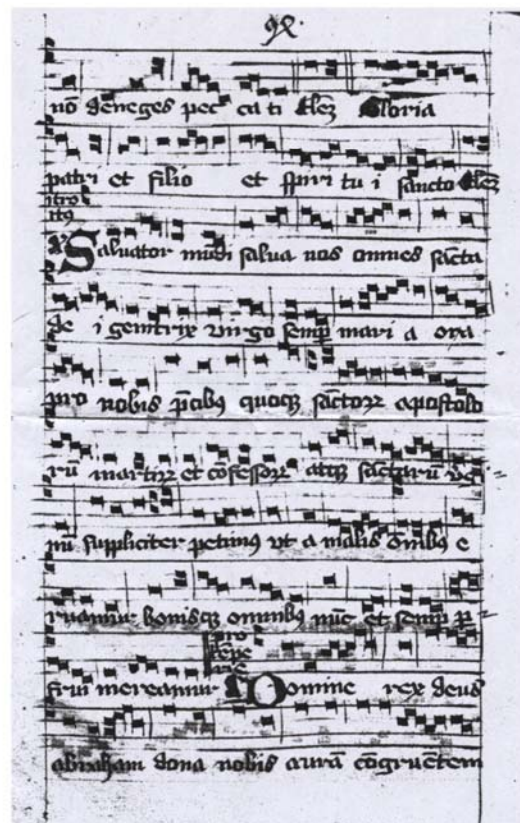
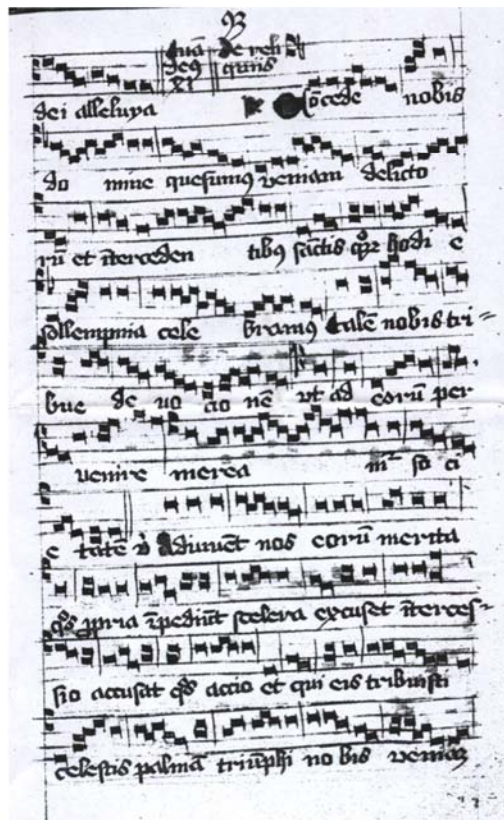

Concede nobis

Nedan till vänster: C 481 62r

Nedan till höger: C 481 62v

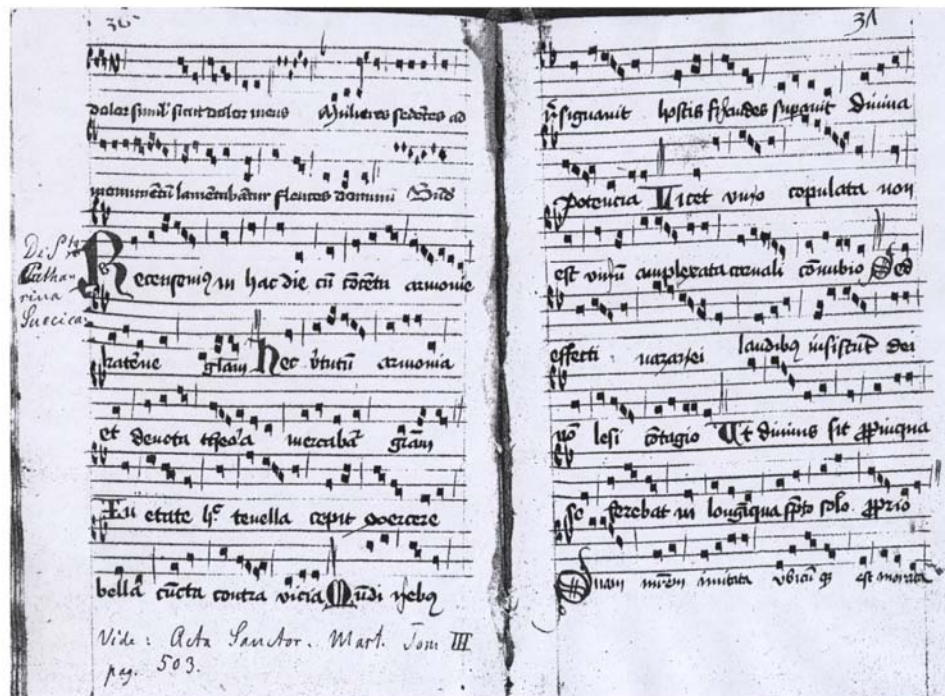
Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

Bilaga 2e sid 1

Recensemur in hac die

C 481 33v-34r, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

C 481 34v-35r, Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen.

34v

35r

et p[ro]p[ri]o imperio. Ante d[omi]n[u]m sequi
letu[m] q[uod] complectit[ur] sponte a[n]i[m]e d[omi]n[u]m
De armat ad p[ro]p[ri]o fructu[m] hostiu[m]
nulli cedet h[uius]modi. Oedipus p[ro]p[ri]o
hec e[st] anima castitate t[em]pore v[er]bo
Aliaq[ue] erat nota p[ro]p[ri]o et deuota
habet v[er]it[as]. Hec est sola d[omi]n[u]m

vas valente medicam[en]to h[uius] q[uod] nobis p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o medicam[en]to. Oedipus videt
m[un]di p[ro]p[ri]o palis[us] et a[n]i[m]e ac d[omi]n[u]m
v[er]it[as] dat h[uius] p[ro]p[ri]o. O b[eat]u[m]
p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o medicam[en]to medicam[en]to
p[ro]p[ri]o tuos a p[ro]p[ri]o v[er]it[as] tu p[ro]p[ri]o
p[ro]p[ri]o t[em]pore et vobis v[er]it[as]

Bilaga 2e sid 2

Fortsättning Recensemur in hac die

C 481 35r, Uppsala universitetsbibliotek Carolina Redeviva, C-samlingen.

Bilaga 2f

Petre amas me

Till Vänster : C 481 57r,
Uppsala universitetsbibliotek, C-samlingen

Till höger : A 103 (CCM-signum Ant 57)
Riksarkivet, Stockholm.

RA-nr: 5119
Boskaps mf längder, Uppland 2:6/Kontribution 1622,
Riksarkivet, Stockholm.

Bilaga 3

”Jämförande transkription”

- 3a) *Veni sancte spiritus*
- jämförelse mellan C 472 39v-40r och C 481 17v.
- 3b) *Preciosi sancti dei*
- jämförelse mellan C 473 13v, C 472 33v, C 481 6r och C 481 5v.
- 3c) *Regnum mundi*
- jämförelse mellan C 472 1r-1v och C 481 24v.
- 3d) *Petre amas me*
- jämförelse mellan C 481 57r, Ra: A 103 och Ra-nr: 5119.

Bilaga 3a

Veni sancte spiritus

Jämförelse mellan UUB C 472 folio 39v-40r och UUB C 481 folio 17v

UUB
C 472
folio 39v-
40r

UUB C 481
folio 17v

Ve - ni sanc - te spi - ri - tus rep - le tu - o - rum cor - da

Ve - ni sanc - te spi - ri - tus rep - le tu - o - rum cor - da

fi - de - li - um et tu - i a - mo - ris in e - is___ ig - nem_

fi - de - li - um et tu - i a - mo - ris in e - is___ ig - nem_

ac - ce - de qui per di - uer - si - ta - te ling ua - rum cun - cta - rum

ac - ce - de qui per di - uer - si - ta - te ling - ua - rum cun - cta - rum

gen - tes in ve - ni - ta - te fi - de - i___

- - -

con - gre - gas - ti all - e - lu - ia all - e - lu - ia.

- - -

Bilaga 3b

Presiosi sancti dei

Jämförelse mellan UUB C 473 folio 13v, UUB C 472 folio 33v-34r,
UUB C 481 folio 6r och UUB C 481 folio 5r.

UUB C 473 folio 13v

Pre - si - o - si san - cti____ de - i

UUB C 472 folio 33v-34r

Pre - si - o - si san - cti____ de - i

UUB C 481 folio 6r

Pre - si - o - si san - cti____ de - i

UUB C 481 folio 5r

Pre - si - o - si san - cti____ de - i

qu - o - rum re - li - qui - e hi - c con - ti - nen - tur

qu - o - rum re - li - qui - e hi - c con - ti - nen - tur

qu - o - rum re - li - qui - e hi - c con - ti - nen - tur

qu - o - rum re - li - qui - e hic____ con - ti - nen - tur

succ - ur - ri - te____ no - bis nunc et____ an - te____ de - um.

succ - ur - ri - te____ no - - bis nunc et____ an - te____ de - um.

succ - ur - ri - te____ no - - bis nunc et____ an - te____ de - um

succ - urr - ri - te____ no - - bis nunc et____ an - te____ de - um

Bilaga 3c

Regnum mundi

Jämförelse mellan UUB C 472 1r-1v och UUB C 481 24r.

UUB
C 472
folio 1r-1v

Reg num_ mun - di_____ et_____ om-nem or - na - tum

UUB C 481
folio 24r

Reg num_ mun - di_____ et_____ om - nem or - na -tum -

se - cu - li_____ con - temp - si prop - ter am - o - rem_ do - mi - ni_____

se - cu - li_____ con - temp - si prop - ter am - o - rem_ do - mi - ni_____

me - i Je - sus Chris-ti Quem_____ vi - di quem

me - i Je - sus Chris - ti Quem_____ vi - di quem

am - a - vi in quem cre - di - di quem di - lex - i.

am - a - vi in quem cre - di - di quem di - lex - i.

V E- ruc - ta - vit cor_____ me - um ver bum_ bo - num - di - co_____

e - go_____ o - - pe - ra_____ me - a_____ re - gi.

Glo - ri - a_____ pa - tri et fi - li - o

et_____ spi - ri - tu - i_____ sanc - ti.

Bilaga 3d

Petre amas me

Jämförelse mellan UUB C 481 folio 57r, RA a 102 k 121 och RA 5119

UUB C 481
folio 57r

RA:
a 103
k 121

RA:
5119

Pe- tre a- mas me

Petre a- mas me

Petre am - as me

Tu scis Do- mi - - ne qui - a

Tu sis Do - mi - - ne qui - a

Tu scis do - mi - - - - ne qui - a

a - - - - - mo te

a - - - - - mo te

a - - - - - mo - - - - te

Pas - - - - - ce o - ves

Pas - - - - - ce o - - ves

Pa - - - - - sce ou - es

me - as. Sy-mon i - o-hann-is di - li - gis

me - as. Sy- mon i - o-hann-is di - li - gis

me - as Sy- mon i - o- hann- is di - li - gis

me plus hi - js tu scis do - mi - ne quia - a

me plus hi - js tu scis do - mi - ne qui - a

me plus hi - is tu scis do - mi - ne qui - a

Petre amas me jämförelse forts.

2

a - - - mo - - - te R Pas[ce]

a - - - - - mo - - - te Pas[ce]

a - - - - - mo - - - - - te Pas[ce]

UUB C 481

Doxologi Glo-ri - a pa - tri et fi - li - o et

RA a 103
k121

Doxologi Gloria pa - tri et fi - li - o et

spi - ri - tui sanc - - - - - to. Pas[ce]

spi - ri - tui sanc - - - - - to. R Pas[ce]

